

UPPSALA
UNIVERSITET

Box 256
SE-751 05 Uppsala

Besöksadress:
Dag Hammarskölds väg 7

Handläggare:
Anna Hagborg

Telefon:
018-471 1492

www.uu.se

anna.hagborg@uadm.uu.se

Beredning med:
Avd för kvalitetsutveckling:
Maria Wolters
Therese Ljunghammar
Studentavdelningen:
Cilla Häggkvist
Anders Gardikro

1(2)

ANHÅLLAN

2019-10-08 UFV 2019/1781

Universitetskanslersämbetet

Ansökan om examenstillstånd för ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i ämnet filosofi

Beslut

Härmed beslutas

- att Uppsala universitet ansöker om examenstillstånd för ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i ämnet filosofi i enlighet med bifogad ansökan.

Bakgrund

Fakultetsnämnden för utbildningsvetenskaper har enligt beslut 2019-09-26 fastställt bifogad beslutsunderlag och föreslår rektor att universitetet ansöker om examenstillstånd för ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i ämnet filosofi i enlighet med bifogad ansökan.

Under förutsättning att examenstillstånd beviljas planeras utbildningen att starta höstterminen 2021.

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad rektor i närvaro av universitetsdirektör Caroline Sjöberg, efter föredragning av utbildningsledare Anna Hagborg. Närvarande därutöver var akademiombudsman Per Abrahamsson och Uppsala studentkårs ordförande Johannes Bäck samt projektledare Maria Wolters.

Eva Åkesson

Anna Hagborg

Bilagor:

- 01 Anhållan från fakultetsnämnden för utbildningsvetenskaper
- 02 Fakultetsnämndens beslutsunderlag inklusive bilagor

Expedieras till:

Registrator

Kanslichef kansliet för humaniora och samhällsvetenskap

Utbildningsledare fakulteten för utbildningsvetenskaper

Studentavdelningen

Avdelningen för kvalitetsutveckling

Kårsamverkan

UPPSALA
UNIVERSITET

UFV 2019/1781

Ansökan om examenstillstånd

Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i
gymnasieskolan i filosofi

Uppsala universitet
Fakulteten för utbildningsvetenskaper
2019-09-26

Innehåll

Inledning.....	2
Ämneslärarprogrammet vid Uppsala universitet.....	2
Översikt över utbildningens struktur	3
Personal (Lärarkompetens och lärarkapacitet)	5
Lärarkompetens – Ämneskurser, Filosofiska institutionen	5
Lärarkompetens – VFU och ämnesdidaktik.....	6
Utbildningsmiljö vid Filosofiska institutionen	7
Exempel på andra pågående forskningsprojekt med relevans för lärarutbildning.....	8
Forskningsanknuten undervisning	8
Utbildningsmiljö vid EDU.....	9
Forskningsmiljöer med relevans för inriktningen mot filosofi	9
Forskarskolan i ämnesdidaktik	10
Professionsinriktad miljö och partnerskolesamarbete	10
Infrastruktur och resurser	11
Styrdokument (Utbildningsplan och kursplaner)	12
Säkerställande av examensmål	13
Koppling mellan examensmål, lärandemål, lärandeaktiviteter och examination.....	13
Examensmål.....	13
Examensmål.....	14
Undervisningsnära inslag, ämnesdidaktik och VFU.....	16
Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet	16
Undervisningsnära inslag.....	16
Ämnesdidaktik, 7,5 hp.....	16
VFU – verksamhetsförlagd utbildning	17
Studenternas lärande och förutsättningar.....	18
Jämställdhet	19
Arbetsliv och samverkan	20
Studentperspektiv	22
Bilagor.....	23

Bedömningsområde: Förutsättningar

Bedömningsgrunder:

Angiven examen är reglerad och ryms inom examensordningen.

Utbildningens innehåll inklusive eventuella inriktningar har rimlig omfattning och avgränsning i förhållande till yrkesexamen.

I ett rikstäckande perspektiv finns ett allmänt intresse av att examen får utfärdas.

Inledning

Ämneslärarprogrammet med inriktning mot filosofi erbjuds endast vid ett fåtal lärosäten i Sverige och i Uppsala universitets närområde finns inget lärosäte som ger inriktningen. Filosofi är visserligen inte ett särskilt stort ämne i gymnasieskolan, men det erbjuds som en valbar inriktning i gymnasieskolans största program: Samhällsvetenskapsprogrammet. Studier i filosofi vid Uppsala universitets ämneslärarprogram skulle erbjuda studenterna nära kontakt med starka forskningsmiljöer, både i relation till utbildningens ämnesmässiga och ämnesdidaktiska innehåll.

Ämneslärarprogrammet vid Uppsala universitet

Uppsala universitet har bedrivit Ämneslärarprogrammet med inriktning mot arbete i gymnasieskolan (300/330 hp) sedan höstterminen 2011. Fakultetsnämnden för utbildningsvetenskaper har det övergripande ansvaret för programmet, men utbildningen genomförs i samarbete med cirka 18 institutioner vid Uppsala universitet.

Fakultetsnämnden har i sin tur delegerat beslutanderätten i flera frågor till Programkommittén för lärarprogrammen. Den är sammansatt av representanter från de fakulteter som medverkar i programmen, studentrepresentanter samt avnämare. Programkommittén bereder till exempel ärenden som rör lärarprogrammen inför beslut i fakultetsnämnden, ansvarar för genomförande av programutvärderingar och medverkar till att resultaten följs upp/omsätts i program- och kursutveckling. Fakulteten genomför till exempel årligen tematiska utvärderingar av lärarprogrammen. Under 2020 fokuserar den tematiska utvärderingen verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Programkommitténs främsta uppgift är att tillse att lärarprogrammen följer examenskraven i enlighet med vad som anges i högskoleförordningen, men också att särskilt bevaka de ämnesdidaktiska inslagen samt progressionen i det vetenskapliga och professionsinriktade innehållet.

De ärenden som behandlas i Programkommittén för lärarprogrammen bereds i en särskild beredningsgrupp som består av studierektorer från samtliga institutioner som medverkar i utbildningarna, studentrepresentanter samt avnämarrrepresentanter. Ett särskilt kursplaneutskott fastställer kursplaner. I detta ingår också representanter från ovan nämnda kategorier.

Utbildningen är campusförlagd och omfattar 60 hp utbildningsvetenskaplig kärna, 30 hp VFU, 120 hp i ett undervisningsämne och 90 hp i ett annat. Under förutsättning att ansökan beviljas erbjuds filosofi både som huvudämne och biämne. Inom ramen för ämnesstudierna ingår sammanlagt två självständiga arbeten om 15 hp vardera (minst ett i varje ämne). Uppsala universitet har dessutom beslutat om två lokala examenskrav. Kraven innebär att minst motsvarande 7,5 hp ämnesdidaktik ska ingå i vardera av

de två undervisningsämnena som ingår i examen och att ett av de två självständiga arbetena ska ha ämnesdidaktisk inriktning.

Översikt över utbildningens struktur

År 1							
Termin 1. Ämne 1 (1-30 hp) 30 hp. <i>Praktisk filosofi A</i>				Termin 2. Ämne 1 (31-60hp) 30 hp. <i>Teoretisk filosofi B *1</i>			
Kritiskt tänkande (7,5 hp)	Etik (7,5 hp)	Värdeteori (7,5 hp)	Valbar kurs: Politisk filosofi (7,5 hp) eller Metafysik (7,5 hp)	Ämnesdidaktik (7,5 hp)	Filosofins historia (10,5 hp)	Språkfilosofi (6 hp)	Vetenskapsfilosofi (6 hp)
År 2							
Termin 3. Utbildningsvetenskaplig kärna 1				Termin 4. Ämne 1 (61-90 hp) 30 hp. <i>Filosofi</i>			
Utbildningsframväxt och villkor 7,5 hp	Ledarskap 7,5 hp	VFU I 7,5 hp	Lärande och utveckling 7,5 hp	Uppsats (Praktisk eller Teoretisk filosofi) (15 hp)	Valbar filosofikurs på C-nivå (7,5 hp)	Valbar filosofikurs på C-nivå (7,5 hp)	
År 3							
Termin 5. Ämne 2 (31-60 HP) 30 HP				Termin 6. Ämne 2 (31-60 HP) 30 HP			
År 4							
Termin 7. Utbildningsvetenskaplig kärna 2				Termin 8. Ämne 2 (61-90 HP) 30 HP			
Specialpedagogik 7,5 HP	VFU II (7,5 HP)	Vetenskaplig teori och metod 7,5 HP	Läroplans-teori och didaktik 7,5 HP				
År 5							
Termin 9. Utbildningsvetenskaplig kärna 3				Termin 10. Ämnesfördjupning (91-120 HP) Ämne 1 eller ämne 2 30 HP			
Bedömning och betyg-sättning 7,5 HP (AV)	Utvärdering och hållbart utvecklingsarbete 7,5 HP (AV)	VFU III Ä (2x7,5 HP)	*				
			2				

*1 Kursen *Teoretisk filosofi B* har endast 30 hp i filosofi som förkunskapskrav

*2 Fortsättning på kursen *Utvärdering och hållbart utvecklingsarbete*

Under den första terminen läser studenterna *Kritiskt tänkande* (en metodkurs som ger verktyg för de fortsatta filosofistudierna), *Etik*, *Värdeteori* samt en valbar kurs, antingen *Politisk filosofi* eller *Metafysik*. Den andra terminen innehåller en kurs i ämnesdidaktik (som ges i samarbete med Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier, EDU) samt *Filosofins historia*, *Språkfilosofi* och *Vetenskapsfilosofi*. De första två terminerna ger studenterna en bred kunskap om filosofi och täcker in alla de områden som studenterna ska ha insikt om som blivande filosofilärare.

Den tredje terminen i ämnet filosofi består i att studenterna skriver ett självständigt arbete (15 hp) samt läser två valbara kurser. Studenterna får här tillfälle att fördjupa sig i några områden inom filosofin.

För de studenter som läser en fjärde filosofitermin är upplägget detsamma som för den tredje termen: en uppsats (15 hp) samt två valbara kurser. För en mer detaljerad beskrivning av ämneskurserna och deras relation till examensmålen, se rubriken *Examensmål*.

Vid Uppsala universitets filosofiska institution, liksom vid de flesta andra filosofiinstitutioner i Sverige, är filosofi uppdelat i praktisk respektive teoretisk filosofi. Filosofiämnet på gymnasieskolan innehåller element från båda delarna av filosofin. Studenterna läser därför under den första terminen kurser i praktisk filosofi och under den andra terminen kurser i teoretisk filosofi. Efter dessa terminer har studenterna fått erforderlig bredd i sina filosofikunskaper. Under senare terminer finns flera valbara moment som bidrar till ämnesdjup.

Starten av programmet är planerad höstterminen 2021 med en studentvolym på cirka 10 studenter per år.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Bedömningsgrund:

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/konstnärliga/ professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym innehåll och genomförande på kort och lång sikt

Personal (Lärarkompetens och lärarkapacitet)

Uppsala universitets satsning på en inriktning mot filosofi i ämneslärarprogrammet ska ses som ett led i att stärka det filosofididaktiska forskningsområdet både vid Uppsala universitet och i förlängningen också nationellt. Detta genom att ta utgångspunkt i de starka forskningsmiljöer som finns vid universitetet. Uppsala universitet menar att den sammanlagda lärarkompetensen och lärarkapaciteten är tillräcklig och adekvat för att erbjuda en inriktning mot filosofi.¹ Nedan följer en redogörelse för lärarkompetens och lärarkapacitet både vid Filosofiska institutionen och vid Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier (EDU).

Lärarkompetens – Ämneskurser, Filosofiska institutionen

Med åtta professorer, fyra tillsvidareanställda lektorer, en biträdande lektor, fyra tillfälligt anställda forskare/lektorer och en tillsvidareanställd adjunkt – vilkas kompetens tillsammans täcker alla de områden som bör ingå i utbildning av ämneslärare i filosofi – är antalet lärare vid Filosofiska institutionen och deras kompetens mer än tillräcklig och adekvat. Då en klar majoritet av lärarna är tillsvidareanställda och det endast finns en nära förestående pensionsavgång gäller detta även i ett långsiktigt perspektiv. Behov av nya tillsvidareanställningar ses över kontinuerligt och då Filosofiska institutionen anställer forskare/lärare annonseras detta brett och i god tid, för att få ett så starkt sökfall som möjligt.

Eftersom institutionens lärare har varit framgångsrika i att erhålla externa forskningsanslag, har undervisningsbehov ibland fått täckas på annat sätt. Vid tillfälliga anställningar utgör dock högskolepedagogisk kompetens samt relevant undervisningserfarenhet centrala bedömningsområden. De doktorander som undervisar på kurserna har alla genomgått högskolepedagogisk utbildning.

Samtliga lärare/forskare vid Filosofiska institutionen har minst 20 % av sin arbetstid avsatt för kompetensutveckling. Professorer har mer: befordrade professorer har minst 45 % och rekryterade professorer har 80 %. Inom denna tid inryms också sådant som ansvar för forskningsseminarier, forskarutbildning, egen forskning, vetenskapligt meriteringsarbete, fördjupning och breddning av kompetensområden samt verksamhetsutvecklande insatser. Planering och uppföljning av kompetensutveckling sker genom medarbetarsamtal. För nyanställda lärare som inte har högskolepedagogisk kompetens planeras detta in i kompetensutvecklingstiden. Universitetet anordnar många kompetensutvecklande kurser och information om dessa kurser sprids regelbundet till institutionens anställda.

Det pågår en livlig forskningsseminarieverksamhet vid institutionen. Professorerna på institutionen har (som framgår ovan) i sin tjänsteplanering uppdrag att tillsammans med sina kollegor utveckla och leda forskningsprojekt/forskningsmiljöer. Forskningsresultaten sprids kollegialt på institutionen genom forskningsseminarier inom bland annat praktisk filosofi, teoretisk filosofi, estetik, filosofihistoria,

¹ Se bilaga 1 för den samlade lärarkompetensen/lärarkapaciteten

språk- och kulturfilosofi samt vetenskapsfilosofi (det sistnämnda i samarbete med Filosofiska institutionen vid Stockholms universitet).

Lärarkompetens – VFU och ämnesdidaktik

Filosofiska institutionen kommer att samarbeta med EDU när det gäller verksamhetsnära inslag, ämnesdidaktik, handledning av det ämnesdidaktiska självständiga arbetet och examination av den verksamhetsförlagda utbildningen. I dessa kurser anlitas dels lärare med vetenskaplig ämnesdidaktisk kompetens, det vill säga lektorer och doktorander från någon/några av de forskargrupper som nämns nedan (under rubriken *Utbildningsmiljö*), dels adjunkter vars uppdrag är att bidra med tydlig professionsinriktad ämnesdidaktisk kompetens, till exempel en adjunkt med långvarig erfarenhet av att arbeta som lärare i filosofi på gymnasiet.

EDUs bemanning av kurser grundar sig på en strävan att kombinera lektorsledd respektive adjunkt-ledd undervisning på ett sätt som garanterar bästa möjliga vetenskapliga förankring och professionsanknytning. Universitetslektorerna har en nyckelroll för den vetenskapliga förankringen av kurserna. Även universitetslektorerna vid EDU har 20 % avsatt för kompetensutveckling i sina tjänster, men flera av dem bedriver också omfattande forskning utöver detta. Det är en konsekvens av att forskare vid EDU under flera år har varit framgångsrika i att erhålla medel för externfinansierade forskningsprojekt. För att garantera stabilitet och kontinuitet har universitetslektorer och forskare i regel minst 20 % undervisning i sin tjänst, så att inte viktig kompetens försvinner från undervisningen.

Under det självständiga arbetet med ämnesdidaktisk inriktning kommer studenterna ha två handledare, en som handleder mot det ämnesmässiga innehållet (från Filosofiska institutionen) och en annan som ansvarar för det ämnesdidaktiska (från EDU). En av professorerna vid Filosofiska institutionen, Sharon Rider som redan tidigare samarbetat med EDU när det gäller doktorandhandledning, är också biträdande handledare för den doktorand i didaktik med inriktning mot filosofi som hösten 2019 påbörjar sin forskarutbildning vid EDU. Detta hjälper till att ytterligare etablera en nära relation mellan Filosofiska institutionen och EDU. Under rubriken *Utbildningsmiljö* ges exempel på hur EDUs forskningsmiljöer kan tas tillvara i konkret undervisning.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Bedömningsgrunder:

Det finns en för utbildningen vetenskaplig/konstnärlig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Utbildningsmiljö vid Filosofiska institutionen

Institutionen har tillsvidareanställda lärare i praktisk och teoretisk filosofi samt i estetik. Lärarkompetensen är på hög nivå i samtliga gymnasiefilosofins delar: metafysik och ontologi, kunskaps- och vetenskapsteori, språkfilosofi, filosofins historia, samhällsfilosofi, etik och logik. En mycket hög andel av lärarna är docent- eller professorskompetenta. Institutionen har varit framgångsrik vad gäller konkurrensutsatta forskningsmedel från Vetenskapsrådet, Wallenbergstiftelsen och Riksbankens jubileumsfond. Institutionens policy är att även externt finansierade forskare ska delta i undervisning på samtliga nivåer inom sina respektive kompetensområden, vilket bidrar till att säkerställa att all undervisning bedrivs av forskningsaktiva lärare. Befintliga och nya kurser utvecklas kontinuerligt utifrån pågående forskning. Många av institutionens styrkeområden är väl lämpade för utbildningen av filosofilärare, eftersom dessa forskningsområden är lätta att tillämpa på de centrala inslagen i gymnasieskolans filosofiämne.

Två pågående projekt har direkt filosofididaktisk relevans:

- i) *Den högre utbildningen som forskningsobjekt (HERO)*, ett mångvetenskapligt forskningsnätverk vid Uppsala universitet som samlar och bedriver tvärvetenskaplig forskning om högre utbildning.
- ii) *The Very Idea of a University: A Philosophical Anthropology*, som undersöker ett kluster av etiska och epistemologiska problem som uppstår i samband med begreppet ”högre utbildning”. Detta projekt har sitt ursprung i ett antal tidigare externt finansierade projekt och forskningsansatser vid Filosofiska institutionen som berör utbildning, bland annat: *Vad ska en svensk kunna?*, *Språket och matematik som bildningsämnen*, *Kritiska tankar om kritiskt tänkande* samt *Vad är en språkstörning?*

Projektet *The Very Idea of a University: A Philosophical Anthropology* är av särskild relevans för institutionens kompetens att utbilda ämneslärare, då forskningsinriktningen utbildningsfilosofi under åren har resulterat i ett flertal kurser. Ett par av dessa är mycket relevanta som fortbildningskurser för lärare och/eller lärarstudenter, till exempel kurserna *Pedagogikens filosofi*, *Universitetets idé*, samt *Humanvetenskapernas vetenskapsteori*.

Forskningsinriktningen har ett stort internationellt nätverk av ledande forskare inom utbildningsteori och filosofi som kan bjudas in som gästlärare, bland annat Michael Peters (U Beijing), Ron Barnett (University College London, Institute of Education), Susan Wright (Danish School of Education, Aarhus U), Jon Nixon (U Middlesex och Hong Kong U) och Judit Novak (Oslo U). Genom olika samarbeten har institutionen även tillgång till relevant kompetens i utbildningssociologi, institutionsteori, idéhistoria och statsvetenskap.

Projektet *Vad ska en svensk kunna?* har också varit centralt för institutionens utbildningsvetenskapliga kompetens. Projektet rör både skolväsendets alla nivåer och folkbildning. Flera av ämnesdidaktikens

centrala områden har behandlats (ur filosofisk synvinkel) i projektet. Särskilt fokus har riktats mot matematikens och svenskämnets didaktik samt mot frågan om vad kritiskt tänkande är.

Gemensamt för flera av ovannämnda projekt är också diskussionen om skilda kunskaps-, ämnes-, och utbildningskonceptioner. Flera av den moderna didaktikens förgrundsgestalter såsom John Dewey, Paulo Freire, Richard Rorty, med flera har varit föremål för forskning. I projekten har frågor om utbildningens syfte och mål samt pedagogens roll varit centrala.

Exempel på andra pågående forskningsprojekt med relevans för lärarutbildning

Civis Sum handlar om medborgarskap och *Contributivism* undersöker debatter, praktiker och attityder som rör demokratiskt deltagande;

Makt över det förflutna och naturlagarna: Implikationer för moraliskt ansvar studerar huruvida möjlighet att styra över händelser utgör ett nödvändigt villkor för moraliskt ansvar;

Pragmatism, pluralism och skäl för trosföreställningar undersöker normativa skäl för trosföreställningar och dess förhållande till rationalitet;

Välfärdssubjekt försöker förklara begreppet subjektet, i meningen den som kan lida, utsättas för skada med mera i förhållande till nutida etisk teoribildning;

I estetik pågår ett forskningsprojekt om *Eстетisk perception och kognition* som (utifrån teorier om perception och kognition) granskar förhållandet mellan estetiska omdömen och andra typer av omdömen, så som moraliska och epistemiska;

I teoretisk filosofi pågår ett projekt om de Platonska grunderna för våra nutida begrepp om personlig autonomi: *Rational Self-Government: An Investigation of Personal Autonomy and Its Platonic Origin*.

Forskningsanknuten undervisning

Filosofiutbildningen bygger på en nära forskningsanknytning. För samtliga lärare ingår forskning i tjänsten och de egna forskningsresultaten utgör ett viktigt inslag i undervisningen. Anknytningen är speciellt tydlig på avancerad nivå, där flera valbara kurser erbjuds varje termin. De teman som presenteras på dessa kurser kan variera, några exempel är: att lära känna en inflytelserik, klassisk filosofisk text som Platons *Staten*, systematiska frågor om exempelvis språk, vad som kan betraktas som god eller dålig vetenskap, jämlikhet i samhället eller frågor inom rättsfilosofi.

I kurslitteraturen återfinns ofta (också på lägre nivåer) artiklar och andra texter skrivna av institutionens egna forskare och andra forskare som befinner sig i forskningsfronten. Ofta läses dessa bidrag parallellt med mer traditionella läroböcker i filosofi. Genom att kombinera dessa texter med föreläsningar erhåller studenterna de teoretiska redskap de behöver för att tillgodogöra sig mer avancerade texter.

Forskare som deltar i olika forskningsprojekt undervisar inom sina specialiseringar på avancerad- och forskarutbildningsnivå, men även på grundnivå. Detta gäller för såväl obligatoriska som valbara kurser och de undervisande lärarna väljer litteratur och teman för sin undervisning på basis av gedigen förtrohet med den allra mest betydelsefulla forskningen i filosofiämnet.

Ett annat sätt att forskningsanknyta undervisningen bygger på tanken om en ömsesidig beroenderelation mellan teori och konkreta, befintliga problem. Detta gäller exempelvis kursen om tillämpad etik,

där olika moralfilosofiska teorier tillämpas på aktuella etiska problem som till exempel abort eller rättvis behandling av djur. På samma sätt behandlar kursen om migrationsetik teori en brännande politisk utmaning. På kunskapsfilosofiska kurser diskuteras en mängd aktuella problem, från alternativa fakta till frågor om precision, sanning, koherens och kunskapsfilosofiskt ansvar.

Forskningsanknytningen säkras vidare genom bemanning: det finns en viss rotation i vilka som undervisar på olika obligatoriska moment, men för varje kursmoment används de mest passande lärarna. I de flesta kurserna undervisar lektorer och professorer, men också doktorander erbjuds att undervisa inom sina egna forskningsområden, under förutsättning att det är möjligt utifrån institutionens ekonomiska ramar. I en del avancerade kurser undervisar gästande internationella forskare, vilket vidare ökar den redan befintliga bredden i lärarkollegiet vid institutionen.

Förutom de mer traditionella sätten att forskningsanknyta undervisningen som nämnts ovan, uppmuntras också studenterna att delta i vetenskapliga sällskap, till exempel det sällskap som är aktivt vid den filosofiska institutionen: *Filosofiska föreningen*. Filosofiska föreningen ordnar föredrag för en bredare publik flera gånger varje termin.

Utbildningsmiljö vid EDU

EDU erbjuder en bred utbildningsvetenskaplig miljö med tre forskarutbildningsämnen (didaktik, pedagogik och utbildningssociologi) och flera stora forskningsmiljöer (länk: EDUs hemsida). EDU har sedan länge upparbetade kontakter och samarbeten med Filosofiska institutionen. De forskningsområden som beskrivs nedan är dock mest relevanta med tanke på det planerade samarbetet som rör ämneslärarutbildningen med inriktning mot filosofi.

Forskningsmiljöer med relevans för inriktningen mot filosofi

Två forskningsområden vid EDU är särskilt relevanta med tanke på den sökta inriktningen. Det första området rör didaktik och komparativ didaktik. Här finns till exempel en forskargrupp som leds av professor Jonas Almqvist. Den tydligt ämnesdidaktiska inriktningen som denna grupp står för är i allra högsta grad relevant för EDUs inslag i utbildningen. Ett exempel är de jämförelser av undervisning, lärande, bedömning och betygssättning mellan olika undervisningstraditioner/skolämnena som den här gruppen arbetar med. Ett annat exempel är den generella kunskap om undervisning, undervisningsinnehåll, lärande och socialisation som forskargruppen bidrar med. Vissa av forskargruppens externfinansierade projekt är också mycket relevanta för utbildningen, till exempel hur undervisning påverkas av nya kursplaner, nationella prov och betyg och lärares didaktiska kunskapsbas och professionsutveckling. I forskargruppen ingår även en doktorand i filosofididaktik (Olle Uppenberg).

Det andra området rör läroplansteori, bedömning, styrning och utvärdering som bland annat studeras i forskargruppen STEP (Comparative Curriculum Research) som leds av professor Eva Forsberg. De perspektiv på utbildning som lyfts här, med avseende på utbildningens syften, mål och mening samt professionens autonomi och handlingsutrymme speglar skärningspunkter där disciplinerna pedagogik och filosofi möts. Det handlar bland annat om relationen mellan utbildning och bildning och lärares kunskapsbas och professionella omdöme. STEP har också samarbetat med Filosofiska institutionen inom en rad områden, genom till exempel i publikationer och gemensamma forskningsansökningar. En av de doktorander som tidigare varit aktiv i miljön har också haft en handledare från Filosofiska institutionen.

Inom utbildningssociologin pågår en rad olika samarbeten med forskare vid filosofiska institutionen. Sharon Rider, professor i teoretisk filosofi och ledande expert i Sverige och internationellt på universitetets idé, ingår i styrgruppen forskningsnätverket *Den högre utbildningen som forskningsobjekt* (HERO), vid EDU. Rider är även biträdande handledare för en doktorand i utbildningssociologi (Lisa Backman) som studerar studenters val av utbildningar utifrån mer filosofiska utgångspunkter om värden. Ytterligare ett samarbete mellan EDU och Filosofiska institutionen utgörs av att en doktorand (Johan Boberg, doktorand i teoretisk filosofi med disputation ht 2019) undervisar i utbildningssociologi vid EDU. Boberg är dessutom koordinatör för HERO och inblandad i pågående forskningsprojekt om svensk högre utbildning. Det finns en stark vilja att stärka banden mellan utbildningssociologin och filosofiämnet vid Uppsala universitet genom ytterligare utbildnings- och forskningssamarbeten.

Forskarskolan i ämnesdidaktik

Uppsala universitets forskarskola i ämnesdidaktik (som organiseras av Fakulteten för utbildningsvetenskaper) har 16 verksamma doktorander. Forskarskolans syfte är att bidra till den ämnesdidaktiska forskningsbasen i lärarprogrammen vid Uppsala universitet. Doktoranderna är antagna i olika ämnen vid 13 institutioner och sju fakulteter. Ytterligare tre doktorander som är finansierade på andra sätt är associerade med forskarskolan. Doktoranderna skriver avhandlingar i sina respektive ämnen, men med tydlig ämnesdidaktisk relevans. Samtliga doktorander har sina huvudhandledare på de institutioner där de är antagna. Minst en av deras handledare ska ha mycket god ämnesdidaktisk kompetens. Forskarskolans aktiviteter fungerar som en tvärvetenskaplig mötesplats och som är viktiga för att stärka de ämnesdidaktiska miljöerna i olika ämnen.

Professionsinriktad miljö och partnerskolesamarbete

2017 startade EDU tillsammans med Fakulteten för utbildningsvetenskaper en försöksverksamhet med partnerskolor som nu håller på att byggas ut och permanentas. Utbyggnaden av projektet ger allt fler ämneslärarstudenter möjlighet att under den tid då de läser campusförlagda kurser också delta i den dagliga verksamheten i gymnasieskolan, i allt från undervisning till personal- och föräldramöten. Det övergripande syftet med samarbetet är att stärka kontakterna mellan utbildning, forskning och skolverksamhet. Därigenom får studenterna insyn i delar av läraryrket som inte nödvändigtvis inkluderas i VFU-kurser. För studenter som placerats på partnerskolor ordnas också en serie praktiktäna seminarier under terminerna, vilka leds av kontaktlärare vid skolorna. Vid dessa seminarier diskuteras teman som efterfrågats av studenterna och/eller kompetenser som erfarna handledare på skolorna identifierat som återkommande brister hos studenter och nyexaminerade lärare. Därigenom uppstår möjligheter att bättre integrera praktiktäna element i kurserna på ämneslärarprogrammet. När partnerskoleprojektet är fullt utbyggt är tanken att samtliga studenter vistas regelbundet i skolor/förskolor för att till exempel genomföra övningar och för att samla in material av olika slag.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Bedömningsgrunder:

Det finns tillgång till en stabil och ändamålsenlig infrastruktur.

De tillgängliga resurserna utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten.

Infrastruktur och resurser

Filosofiska institutionen är belägen i campusområdet Engelska parken, som är ett humanistiskt centrum. Huvudbiblioteket vid Uppsala universitet, Carolina Rediviva, ligger i direkt anslutning till campusområdet och det är lätt för studenter att dra nytta av de avsevärda resurser som finns där. Biblioteket erbjuder tillgång till litteratur och andra källor både fysiskt och digitalt, studieplatser för studenter och särskilda tjänster för studenter med funktionsnedsättningar, till exempel talbok, e-textbok eller punktskriftsbok. Uppsala universitetsbibliotek har dessutom stora och värdefulla specialsamlingar som studenter och forskare kan ta del av, bland annat genom beställningar av digitala kopior. Vid campusbiblioteket, Karin Boye-biblioteket, finns ett antal grupprum och läsplatser. Filosofiska institutionen samarbetar också med bibliotekets personal när det gäller moment som rör sökning i databaser och annan vägledning i att använda akademiska bibliotek.

Förutom de tjänster/stöd universitetsbiblioteket erbjuder, finns det också stödinsatser för studenter, inklusive studenter med särskilda behov, genom resursen Språkverkstaden. Språkverkstaden är gratis och tillgänglig för alla studenter på grund- och avancerad nivå. Den erbjuder individuell handledning i skriftlig och muntlig framställning i svenska och engelska. Handledarna har stor och bred erfarenhet av att vägleda i vetenskapligt skrivande och talande inom olika ämnesområden. De undervisar vid universitetet och är specialiserade inom skilda områden, till exempel svenska som andraspråk, läs- och skrivsvårigheter samt studieteknik. Förutom detta stöd finns två centrala samordnare för studenter med särskilda behov samt en kontaktperson/studievägledare för dessa studenter vid varje institution. Universitetet tillhandahåller också en lärplattform som bland annat används för att göra material och information lätt tillgängligt, för interaktiva övningar och inlämning av hemuppgifter.

De stöd/tjänster som beskrivs ovan finansieras och följs upp på universitetsövergripande nivå. Både den Historiskt-filosofiska fakultetsnämnden och Fakultetsnämnden för utbildningsvetenskaper spelar dock en viktig roll för att fördela och följa upp resursanvändningen på en fakultetsnivå så att resurserna utnyttjas effektivt och bidrar till att upprätthålla en hög kvalitet i verksamheten. Detta görs till exempel genom de uppdrag och uppdragsbeskrivningar som Fakultetsnämnden för utbildningsvetenskaper skickar till medverkande institutioner och den årliga uppföljningen av dessa uppdrag. Ett annat exempel på satsningar och uppföljning är de kvalitetsmedel programkommittén lyst ut till de institutioner som deltar i programmen och de återkopplingsseminarier som anordnats årligen för att presentera resultatet av de beviljade medlen. Exempel på beviljade projekt är: ett bidrag till Statsvetenskapliga institutionen för att genomföra en ämnesdidaktisk forskningsöversikt och ett annat till Engelska institutionen för att förstärka de litteraturredidaktiska inslagen i utbildningen.

Bedömningsgrunder:

Det finns utbildningsplan och kursplaner för hela utbildningen, fastställande och revidering.

Styrdokument (Utbildningsplan och kursplaner)

Utbildningsplanen för ämneslärarprogrammet fastställs av Fakultetsnämnden för utbildningsvetenskaper, efter beredning i programkommittén för lärarprogrammen. Kursplaner för inriktningar i ämneslärarprogrammet fastställs först av ansvarig ämnesinstitution och sedan av det kursplaneutskott som ligger under programkommittén (se rubriken *Inledning*). Ämnesinstitutionen avgör om kursplanen fungerar som en kurs inom det aktuella ämnet, medan kursplaneutskottet avgör om kursplanen fungerar inom ramen för det aktuella lärarprogrammet. Kursplaneutskottet har ett särskilt ansvar att granska kursplanerna utifrån deras relation till skolämnet, examensmålen för lärarprogrammen och hur de speglar inslag av och progression i ämnesdidaktik. För VFU-kurser har programkommittén också fastställt en ramkursplan för VFU som är styrande för samtliga inriktningar inom ämneslärarprogrammet (se bilaga 2) samt en ramkursplan för det ämnesdidaktiska självständiga arbetet (se bilaga 3).

Av bilaga 4 och 5 framgår utbildningsplan och samtliga kursplaner för den sökta inriktningen.

Vid Filosofiska institutionen genomför studierektorn för grundutbildningen kontinuerligt en översyn av kursplaner och litteraturlistor. Revidering och inrättande av nya kursplaner/ litteraturlistor beslutas av institutionsstyrelsen som har möten flera gånger per termin. Det pågår regelbundna diskussioner mellan studierektor och ämnesföreträdare för de olika ämnena vid institutionen (praktisk filosofi, teoretisk filosofi, estetik) rörande hur undervisningen bedrivs, kursernas innehåll och examination. Kursplaner och litteraturlistor ses över minst en gång varje läsår. Litteraturlistor granskas även årligen av institutionens likavillkorsgrupp. För mer detaljer rörande det sistnämnda, se vidare under rubriken Jämställdhet. Förutom arbetet med att se över och inrätta kursplaner har institutionen utarbetat betygskriterier för de självständiga arbetena. Några exempel på kriterier för betyget godkänt är: god språklig framställning, ett klart formulerat syfte, god akribi samt teoretisk och metodologisk medvetenhet.

Även vid EDU sker en regelbunden översyn av de kursplaner och litteraturlistor som ingår i lärarprogrammen. Revideringar av kursplaner och fastställande av nya kursplaner baseras på resultat av kursvärderingar tillsammans med studierektorers och kursledares utvecklingsarbete. Kursledare och lärare vid universitetet har också möjlighet att ansöka om särskilda medel för pedagogisk utveckling hos universitetets enhet för universitetspedagogik (så kallade PUMA-medel). Ett exempel på ett projekt som beviljats medel vid EDU handlar om att utveckla former för muntlig examination.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande, resultat

Bedömningsgrund:

Genom utbildningens utformning genomförande och examination säkerställs att studenterna uppnått målen i examensordningen när examen utfärdas.

Säkerställande av examensmål

Utbildningen i sin helhet uppfyller samtliga examensmål för ämneslärarprogrammet med inriktning mot gymnasieskolan. I denna ansökan berörs dock inte de examensmål som är kopplade till den utbildningsvetenskapliga kärnan. Detta med tanke på att Uppsala universitet dels har examenstillstånd för fler inriktningar inom ämneslärarprogrammet, dels att UKÄ under innevarande år genomför en utvärdering av den utbildningsvetenskapliga kärnan i ämneslärarprogrammen.

Redogörelsen nedan visar exempel på hur utbildningen uppfyller examensmål som är kopplade till ämnesstudier i ämneslärarprogrammet (inklusive ämnesdidaktik och VFU).

Koppling mellan examensmål, lärandemål, lärandeaktiviteter och examination

Examensmål

Visa sådana ämneskunskaper som krävs för yrkesutövningen, inbegripet såväl brett kunnande inom ämnesstudiernas huvudområde som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av detta område och fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete

I den konkreta undervisningen säkras bredd främst genom de första två terminerna i ämnet. De inbegriper vetenskapsfilosofi, värdefilosofi, existens- och samhällsfilosofi, språkfilosofi, logisk argumentation, kunskapsteori och filosofihistoria.

Under den första terminen läser studenterna kurser i praktisk filosofi och den andra terminen innehåller kurser i teoretisk filosofi. Den första terminen består av kurserna *Kritiskt tänkande* (en metodkurs som ger verktyg inför de fortsatta studierna), *Etik*, *Värdeteori* samt en valbar kurs, antingen *Politisk filosofi* eller *Metafysik*. Den andra terminen innehåller *Filosofins historia*, *Språkfilosofi* och *Vetenskapsfilosofi*. Samtliga ämnesspecifika kunskapsmål tillgodoses sålunda genom de kurser studenterna läser under de första två terminerna. För detaljerade redogörelser för de ämneskurser som ingår samt hur dessa relaterar till Skolverkets ämnesplan för filosofi, se bilaga 6 och 7.

Studenterna utvecklar väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av filosofin främst genom de mer specialiserade kurser som ges på C-nivå och för studenter som läser fyra terminer filosofi på avan-cerad nivå, samt genom uppsatsarbetet. Den tredje terminen läser studenterna filosofi skriver de ett självständigt arbete om 15 hp samt läser två valbara kurser. För de studenter som läser en fjärde termin är upplägget detsamma: en uppsats om 15 hp och två valbara kurser.

Undervisningen bygger på en nära forskningsanknytning (se *Utbildningsmiljö*). Under den första terminen sker examinationen i form av anonymiserade salsskrivningar, ibland kompletterade med seminarieuppgifter. På den andra terminens filosofikurser sker examinationen genom hemuppgifter eller hemuppsatser (se separat rubrik vad gäller kursen *Ämnesdidaktik*). Under den tredje terminen examineras kurserna genom längre hemuppsatser och genom uppsatsen på 15hp. Det finns en tydlig pro-

gression i examinationen. Den första terminen, då studenterna lär sig grunderna i filosofin och det filosofiska hantverket, består examinationen av mindre, kortare uppgifter. Examinationsformerna ändras sedan stegvis så att studenterna successivt tränar och examinerar färdigheter så som att skriva längre, djupare filosofiska uppsatser.

Utöver föreläsningar sker undervisningen i stor grad i seminariegrupper, där studenterna tränas i att öva argumentation och kritiska förmågor, både i muntlig och skriftlig form. Alla institutionens studenter läser kursen *Kritiskt tänkande*, vilken är fokuserad på grundläggande begrepp inom argumentationsanalys, logik och semantik. Kursen består av föreläsningar och åtta seminarietillfällen, då studenterna övar upp sin förmåga att tolka ett resonemang. Genom kursens betoning på definitioner förmedlas kunskaper i att precisera begrepp. Vid seminarierna rekonstrueras, förtydligas och värderas argument från till exempel vanliga debattartiklar. Studenterna lär sig att känna igen och ”akta sig” för olika typer av vanliga argumentationsmisstag och retoriska knep.

Förutom genom salstentamina examineras kursmål främst med hjälp av essä- och uppsatsarbete, vars mål inkluderar att studenterna lär sig att begränsa och strukturera ett skriftligt arbete. En kurs om Aristotelisk etik kan till exempel examineras genom en sex-sidig essä som rör frågan om, givet att människan är en rationell varelse, den intellektuella aktiviteten är den enda aktiviteten som gör en människa lycklig. Ett vanligt upplägg är att studenterna i sina uppsatser förväntas ge några argument för eller emot ett filosofiskt påstående. Genom dessa argument, som är grundade i kursmaterialet, lär sig studenterna gradvis också att utvärdera påståenden. Upprepade skriftliga uppgifter tränar studenternas färdigheter i sådant som att bedöma relationen mellan en frågas omfattning och hur lång den text som behandlar frågan bör vara.

Studenter på avancerad nivå uppmuntras dessutom att delta i forskningsseminarierna, de så kallade högre seminarier, vilka också bidrar till såväl djup som bredd i ämnesstudierna. Vid seminarier kan de bekanta sig med såväl nationella som internationella forskare och deras forskning. Studenter uppmuntras att delta i konferenser som exempelvis *NordPhil*, ett nordiskt initiativ, där filosofistudenter på C- och masternivå från de nordiska länderna träffas. Vid *Nordphil* finns också en särskilt inbjuden keynote-speaker, en mer etablerad filosof som ger ett föredrag. *Nordphil* organiserades i Uppsala, av studenter vid Filosofiska institutionen, år 2016.

Forsknings- och utvecklingsarbete behandlas på flera kurser, men ett exempel är uppsatsseminarierna på C-nivå. Studenter lägger här fram och diskuterar texter, får feedback från lärare och ger varandra feedback. Under ht 2019 ges kursen *Writing and Doing Philosophy* av Folke Tersman (lärostolsprofessor, Praktisk filosofi) tillsammans med Olle Risberg (doktorand, Praktisk filosofi). Kursen ges på C- och masternivå och som framgår av titeln fokuserar den forskningsprocessen inom filosofi.

Examensmål

Visa fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa metoder och visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Då filosofin till sin natur är ett självreflekterande ämne kommer frågor om filosofins forskningsmetod upp i så gott som alla kurser. Fokus ligger på frågor om hur olika filosofer argumenterar för sina ståndpunkter. Under utbildningen tränas studenterna successivt i vetenskapligt tänkande och skrivande genom att de får längre och mindre begränsade skrivuppgifter ju längre in i utbildningen de kommer. Nedan följer några exempel på hur arbetet med vetenskaplig metod går till inom de enskilda delkurserna.

Under den allra första delkursen, *Kritiskt tänkande*, övas studenterna i att konstruera, rekonstruera och värdera argument. En uppgift på kursen är att skriva en kort uppsats där studenterna ska presentera och försvara två argument för en bestämd tes (lärarna tillhandahåller ett antal teser att välja mellan). Uppsatsen ingår i examinationen. Det finns ett seminarium viggt åt denna uppsats där seminarieledarna visar och diskuterar en exempeluppsats. Till detta seminarium får studenterna ta med sig sina utkast och har möjlighet att ställa frågor och få feedback från seminarieledaren på sin text.

Under delkursen *Filosofihistoria* (andra terminen) tränas studenternas färdigheter i att läsa olika typer av filosofiska texter (som exempelvis kan vara traktater, brev eller dialoger) från olika tidsperioder. Inför seminarierna läser studenterna antingen en längre text eller avsnitt från olika texter. Studenterna får instuderingsfrågor innan seminariet. Dessa instuderingsfrågor fungerar som stöd för förståelsen av fenomenet eller den filosofiska frågan som texten diskuterar, argumentet som presenteras, samt av de begrepp som används. Svaren på frågorna diskuteras gemensamt med läraren under seminarierna. Studenterna skriver även ett par kortare texttolkningsuppgifter, som ingår i examinationen och får individuella kommentarer av läraren.

Under delkursen *Språkfilosofi* (andra terminen) får studenterna med hjälp av läraren analysera ett kort stycke från varje klassisk text som diskuteras under kursen. Studenterna skriver också två kortare uppsatser. Inför den första uppsatsen får studenterna välja en av texterna och utveckla sina analyser. Inför den andra uppsatsen får studenterna välja en annan text och, förutom att analysera texten som i den första uppsatsen, beskriva och analysera den kritik av texten som återfinns i textboken för kursen. Läraren ger studenterna individuella, skriftliga kommentarer på båda uppsatserna.

Arbetet med studenternas metodiska medvetenhet sker också under processen då de arbetar med det självständiga arbetet. I samband med det obligatoriska uppsatsseminariet får studenterna skicka in kortare texter som berör olika aspekter av den uppsats de ska skriva. De idéer som presenteras i texterna diskuteras sedan på seminariet. Dessa kortare texter kan exempelvis beskriva den tänkta problemformuleringen eller beskriva vad de ser som det centrala argumentet i uppsatsen. Studenternas föreslagna problemformuleringar diskuteras i grupp, och i processen får studenterna en djupare förståelse för det vetenskapliga arbetet. Under uppsatsseminarierna behandlas också frågor om hur man producerar en vetenskaplig text som uppfyller akademiska krav, så väl innehållsmässigt som i termer av struktur, formalia och akribi. Ett lärandemål som knyts till kursen är att studenten (med hjälp av handledning) kan formulera en filosofisk forskningsfråga. Ett exempel är hur man kan analysera vad exakt som kan vara oartigt eller till och med stötande eller kränkande i en på ytan oskyldig fråga. Vidare fokuserar seminarieverksamhet på att förmedla kunskap i att självständigt kunna argumentera för en åsikt samt kritisera filosofiska och vetenskapliga påståenden. Handledarna väljs från den undervisande personalen, och särskild uppmärksamhet ägnas åt att säkerställa att handledaren har sakkunskap i det ämne studenten vill skriva om. På grund av lärarkollegiets bredd vad gäller ämneskompetens är det sällan problem att hitta handledare med lämplig sakkunskap. På seminarierna diskuteras även hur man producerar olika typer av texter, till exempel abstrakt eller forskningsbaserade tidskriftsartiklar. Studenten examineras dels på det självständiga arbetet, dels vid ett avslutande seminarium genom ventilerings av det självständiga arbetet, samt genom att opponera på ett annat självständigt arbete.

Vetenskapsteori och metod och relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet är också områden som behandlas i den utbildningsvetenskapliga kärnan. Områden som kvantitativ- och kvalitativ metod behandlas i olika kurser, likaså moment som syftar till att träna studenternas vetenskapligt kritiska förmåga. Ett exempel på hur relationen mellan vetenskap och beprövad erfarenhet behandlas i den utbildningsvetenskapliga kärnan utgörs av den första VFU-kursen på programmet. Här utgör en delexamination att studenterna ska reflektera över sin praktik med utgångspunkt i vetenskapliga rön.

För fler exempel på hur relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet behandlas i utbildningen, se nedan.

Undervisningsnära inslag, ämnesdidaktik och VFU

Samarbetet mellan EDU och Filosofiska institutionen bidrar till att skapa förutsättningar för en mer sammanhållen lärarutbildning över institutionsgränserna. Genom detta samarbete får undervisande lärare en bättre inblick i respektive institutions arbete med lärarstudenterna, vilket i sin tur ger studenterna bättre förutsättningar att klara sina studier och bli än mer förberedda för yrket.

Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Det pedagogiska programmet vid Uppsala universitet understryker att ”[a]ll undervisning [...] ska vila på vetenskaplig grund, beprövad erfarenhet och välgrundade pedagogiska ställningstaganden”. Sammanfogandet av den vetenskapliga grunden och den beprövade erfarenheten utgör en viktig grund för undervisning och kurser inom ämneslärarprogrammet. Inom ämneslärarprogrammet utmanas studenterna kontinuerligt och successivt för att utveckla ett vetenskapligt förhållningssätt och koppla detta till den beprövade erfarenheten såsom den tar sig uttryck i svensk skola. För lärarstudenterna handlar det om att utveckla ett vetenskapligt förhållningssätt i skolan med en undersökande kultur där professionen själv diskuterar, prövar och använder forskningsresultat utifrån sin erfarenhet och det sammanhang man befinner sig i.

I kursen *Ämnesdidaktik 7,5 hp* samt i de professionsnära inslagen i *Etik 7,5 hp* samt *Värdeteori 7,5 hp* (se nedan) möter studenterna den vetenskapliga grunden och den beprövade erfarenheten inom undervisningsämnet filosofi. Dessa inslag syftar till att studenterna i större utsträckning ska diskutera och förhålla sig till olika vetenskapliga perspektiv och resultat, snarare än att okritiskt anamma olika forskningsresultat.

För att förbereda studenterna inför VFU-kurser och yrkeslivet får studenterna arbeta med och diskutera de centrala begreppen *vetenskaplig grund* och *beprövad erfarenhet* i en professionskontext som en del i att stärka kopplingen mellan vetenskap och erfarenhet i undervisningen. Hur undersöker läraren att undervisningen vilar på gynnsamma grunder? Vilka metoder skapar utmärkt undervisning? Hur ser den beprövade erfarenheten ut i filosofiundervisningen i gymnasieskolan?

Undervisningsnära inslag

En del av kurserna *Etik (7,5 hp)* och *Värdeteori (7,5 hp)* innehåller undervisningsnära inslag som syftar till att ge studenterna möjlighet att diskutera ämneskunskaper i relation till undervisning. Dessa inslag skapar också en större beredskap inför kommande VFU-kurser. Under dessa tillfällen finns möjlighet att, tillsammans med blivande lärarkollegor, diskutera undervisningsutmaningar utifrån de frågor som studenterna hanterar i respektive kurs. Olika upplägg och angreppssätt kan ventileras med en erfaren gymnasielärare i filosofi för att på så sätt prova idéer som rör moment- och/eller lektionsupplägg. Studenterna möter således redan tidigt i utbildningen ett upplägg som syftar till att minska avståndet mellan ämnesstudier och den praktik som väntar. Studenterna förbereds ytterligare under kursen *Ämnesdidaktik 7,5 hp* där filosofiämnet möter didaktiken. Ovan nämnda kurs/inslag förbereder studenterna för den transformation som krävs för att också kunna undervisa i ämnet. Undervisningen syftar även till att ge studenten kunskaper i den metodik som krävs för undervisning och lärande inom filosofiämnet på gymnasieskolan.

Ämnesdidaktik, 7,5 hp

Ämnesdidaktik utgör bryggan mellan ämnesstudier och didaktik. Kursen i ämnesdidaktik syftar till att utveckla studenternas kunskap i hur man kan tillämpa ämnesdidaktisk kunskap i filosofiundervisning.

Ett lärandemål är: *Studenten förväntas kunna reflektera över och kritiskt granska undervisning i och om filosofi på ett fördjupat sätt samt utveckla förmåga att fatta medvetna didaktiska val.*

Kursen omfattar grundläggande didaktiska och ämnesdidaktiska frågeställningar och studenternas ämneskunskaper ställs i relation till filosofiämnet som det framträder i aktuella styrdokument (läroplan, ämnesplan med flera). I kursen understryks vikten av att studenterna förstår didaktikens viktiga funktion för lärarens förståelse för undervisningsämnets utformning, traditioner och konceptioner, både i Sverige och internationellt. Undervisningen bedrivs genom föreläsningar, studentdrivna workshops och seminarier. Studenterna arbetar med både skriftliga och muntliga uppgifter som rör planering och undervisning i ämnet filosofi (till exempel års-, moment- och lektionsplanering). Under kursen presenteras och undersöks olika undervisningsformer i ämnet, med utgångspunkt i vad gymnasieskolans elever förväntas lära sig såväl *i* som *om* respektive område av filosofikurserna (se Skolverket, Ämnesplan för filosofi²). Genom studentdrivna workshops får studenterna i hög utsträckning tillsammans väcka frågor om undervisningens utmaningar och söka lösningen på dem. Utmaningar och lösningar diskuteras på seminarier med utgångspunkt i ämnesdidaktiken och utgör till del underlag för de uppgifter studenterna arbetar med.

Kursen examineras skriftligt i form av dels ämnesdidaktisk analys av filosofi som undervisningsämne, läsårsplanering med utgångspunkt i aktuella styrdokument samt områdesplanering med tillhörande bedömningsuppgift samt muntligt, dels genom aktivt deltagande i seminarier och en kortare lektionsinledning. Examinationsformerna prövar studenternas kunskaper och förmågor på olika sätt för att säkerställa att studenterna är förberedda för sitt kommande yrke. Kursen återknyter också till de undervisningsnära inslagen i tidigare filosofikurser (*Etik 7,5 hp* samt *Värdeteori 7,5 hp*) för att studenterna i större utsträckning ska kunna reflektera och kritiskt granska filosofi som undervisningsämne.

Ämnesdidaktiken står i direkt relation till den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) och genom att tydligt rikta kursuppgifterna mot en tänkt yrkespraktik skapas förutsättningar för att studenterna bygger upp en undervisningsrepertoar med planeringar och lektioner tydligt förankrade i ämnesdidaktik och styrdokument. Inslagen av metodik skapar också en yta för att inte bara diskutera undervisningen utifrån beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund, utan att betona sambandet mellan teori och praktik i läraryrket.

VFU – verksamhetsförlagd utbildning

Den verksamhetsförlagda utbildningen ges under tre perioder och omfattar totalt en termins studier (30 hp). Den tredje och sista kursen ges under studenternas sista termin på programmet och består av VFU i de två ämnen studenten valt.

Nyligen avslutades ett arbete med att utveckla en ny ramkursplan för VFU-kurserna på ämneslärarprogrammet, dels i syfte att följa en ny programstruktur, dels för att skapa en tydligare progression i kursmålen (se bilaga 2). En tydlig progression finns mellan ämnesstudierna och VFU eftersom studenten

² https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/laroplan-program-och-amnen-i-gymnasieskolan/gymnasieprogrammen/amne?url=1530314731%2Fsyl-labuscw%2Fjsp%2Fsubject.htm%3FsubjectCode%3DFIO%26courseCode%3DFIOFIO01%26tos%3Dgy&sv.url=12.5dfce44715d35a5cdfa92a3#anchor_FIOFIO01

under ämnesdidaktikkursen (som i det här fallet utgör mellansteget) får planera sin undervisning verksamhetsnära på vetenskaplig grund. Delar av den planeringen används sedan inom ramen för kommande VFU-kurser. I den nya ramkursplanen fokuserar VFUI och VFUII på »lärarfärdigheter» och VFUIII har ett tydligare fokus på studenternas ämneskunskaper, förmåga att didaktiska val, metodik, användandet av digitala verktyg, bedömning med mera. Det finns en tydlig progression i VFU-kursmålen, till exempel de som rör ämneskunskaper (se tabell nedan), vilket är i linje med de undervisningsnära inslagen i tidigare filosofikurser (*Etik 7,5 hp* samt *Värdeteori 7,5 hp*). På så sätt bidrar *Ämnesdidaktik 7,5 hp* till den progression som studenterna möter i VFU-kurserna.

VFU I	VFU II	VFU III
visa kunskaper i det ämne/de ämnen som utbildningen avser	visa kunskaper i det ämne/de ämnen som utbildningen avser och ämnesdidaktik inklusive metodik	tillämpa kunskaper i det ämne/de ämnen som utbildningen avser och ämnesdidaktik inklusive metodik i olika undervisnings- och lärandesituationer

Flera delar av både de undervisningsnära inslagen och ämnesdidaktikkursen skapar förutsättningar för att studenterna ska klara VFU-kurserna. På samma sätt bidrar kurserna inom den utbildningsvetenskapliga kärnan till att förbereda studenterna för VFU-kurserna.

VFUI och VFUII ges och examineras av lärare på EDU och VFUIII, som är ämnes-VFU, examineras av lärare på Filosofiska institutionen i samarbete med EDU. VFU-kursen examineras utifrån skriftliga och eventuellt muntliga bedömningsunderlag från VFU-handledaren, studentens dokumentation och redovisning av uppgifter under kursen samt genom bedömningsunderlag från besökande lärare. Under ämnes-VFU-kursen på ämneslärarprogrammet sker alltid VFU-besök. I den sökta inriktningen kommer en lärare från Filosofiska institutionen och en lärare från EDU, tillsammans bedöma studenternas ämnesmässiga och ämnesdidaktiska färdigheter. Examinator är anställd vid EDU.

Studenternas lärande och förutsättningar

Seminarieverksamhet och gruppaktiviteter inom olika kursmoment ger en möjlighet att inlemma ett urval av svårare kurstexter i undervisningen. Med hjälp av en seminarieledare kan studenter redan under sitt första år börja bekanta sig med filosofiska texter som inte är avsedda enbart för nybörjare. Genom tydliga läsanvisningar och strukturerad diskussion av materialet behandlar seminarierna både nya tidskriftsbidrag i aktuella filosofidebatter och historiska filosofiska texter från antiken till Descartes och den analytiska filosofins moderna klassiker.

Eftersom studentantalet är relativt begränsat (det är sällan fler än tjugo studenter på varje kurs) är det lätt för läraren att se den individuella studenten och dennas behov. Dessa små grupper gör det lättare att anpassa undervisningen efter vad läraren upplever som studenternas behov. Fast studentantalet är litet delas studenterna rutinemässigt upp i mindre grupper för seminarier. Vid seminariediskussioner i mindre grupper är det lättare för studenten att ge uttryck för sina frågor och funderingar, och detta underlättar ytterligare för läraren att anpassa undervisningen till den individuella studentens behov. För studenter som upplever problem med att läsa och/eller skriva, inklusive (men inte enbart) studenter med särskilda behov, kan läraren hänvisa till resursen Språkverkstaden (som beskrivs närmare under Resurser). Institutionens lärare har god kunskap om denna resurs. Företrädare för Språkverkstaden har till exempel kommit till lärarmöten och berättat utförligt om verksamheten.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Bedömningsgrund:

Utbildningen är användbar och förbereder studenterna för ett föränderligt arbetsliv. Ett jämställdhetsperspektiv kommer att beaktas i utbildningens innehåll och utformning.

Jämställdhet

Filosofiska institutionen bedriver ett aktivt jämställdhetsarbete. Den har bland annat en mycket aktiv likavillkorsgrupp, med både anställda och studenter på olika nivåer.

Några exempel på hur institutionen arbetar med det här området är att lärarkollegiet strävar efter att öka andelen kurslitteratur författad av kvinnor och andra underrepresenterade grupper. Det görs ett kontinuerligt arbete för att säkerställa att lärare är medvetna om frågan, och att frågan om könsfördelning såväl som andra mångfaldsfrågor tas upp på olika lärarmöten. Institutionen har dessutom uppföljning och återrapportering en gång per läsår, för att se över arbetet med litteraturlistorna. Återrapporteringen består av att en representant per ämne samlar information om litteraturlistor och vidareförmedlar denna till institutionens Likavillkorsgrupp. Institutionen strävar också efter att ha en tillfredsställande könsbalans mellan lärare och vid beslut om bemanning är ett kriterium att både kvinnor och män ska finnas bland lärarna varje termin inom varje ämne och på varje nivå (A/B/C/avancerad). Några av de valbara kurserna för lärarstudenter har ett centralt fokus på jämställdhetsperspektiv. Detta gäller både regelbundet återkommande kurser som specifikt fokuserar feministiskt filosofi samt exempelvis kursen i rättsfilosofi.

I november 2018 startade doktorander och studenter vid institutionen Uppsala universitets Nätverk för kvinnor i filosofi (NKF) som också är öppet för studenter. Syftet med nätverket är att motverka att antalet kvinnor i filosofin stadigt minskar för varje nivå efter A-kurserna. Ett syfte med nätverket är att bidra till socialt och akademiskt stöd samt ökad synlighet av kvinnor på filosofiska institutionen. NKF arrangerar månadsvis seminarier och sociala events och är öppet för kvinnor och icke-binära på alla nivåer av filosofistudierna.

I maj 2017 anordnade doktorander vid institutionen en internationell tvådagarskonferens, med titeln "Women in Philosophy: Philosophy in Action". Syftet med konferensen beskrevs som följer: "The conference will bring together female philosophers from all areas, serve to further the interaction of our research community, provide a platform for female philosophers, and most importantly, provide inspiration for female students of philosophy whilst surrounded by such role models." En liknande konferens planeras under kommande läsår.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Bedömningsgrunder:

Utbildningen är användbar och förbereder studenter för ett föränderligt arbetsliv. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Arbetsliv och samverkan

De filosofikurser som ingår i programmet förbereder studenterna för ett föränderligt arbetsliv. Under kurserna tränas studenterna i att skriva argumenterande och resonerande uppsatser, formulera och kritisera argument samt förklara och analysera begrepp. Dessa generiska färdigheter är ovärderliga i arbetslivet, tillämpbara i många tillfällen i yrkesutövningen och med bestående värde även om andra aspekter av yrkesrollen förändras.

Filosofiska institutionen har just påbörjat ett mer systematiskt arbete för att utvärdera och utveckla kontakter med arbetslivet, bland annat genom att bjuda in alumner som inte är verksamma inom universitetsvärlden och genom att undersöka var nyexaminerade studenter tar vägen efter sin utbildning. Institutionen håller också på att organisera evenemang för den akademiska personalen, så att de kan förbättra sin förmåga att göra filosofin synlig i icke-akademiska miljöer. I utbildningen finns en ambition att knyta närmare kontakter till näringslivet. Inom ett nystartat internationellt masterprogram har studenterna möjlighet att göra en praktikperiod som en del av det 2-åriga programmet. Beroende på hur detta faller ut kan även studenter på grundnivå erbjudas denna möjlighet.

En av Filosofiska institutionens professorer, Sharon Rider, har varit mycket aktiv i debatten om humanioras roll i samhället och har bland annat erhållit Humtank-priset 2015. Hon har till exempel dokumenterat var framgångsrika amerikanska studenter (med grundutbildning i filosofi) befinner sig på arbetsmarknaden och diskuterat hur detta är, eller kan göras tillämpligt i ett svenskt sammanhang.

Det bör vidare understrykas att det är yrkesverksamma gymnasielärare i filosofi, med lång och gedigen erfarenhet, som håller i seminarier med ämnesdidaktisk anknytning och som medverkar vid VFU. Detta tjänar ytterligare till att knyta ämnesstudierna till arbetslivet.

En viktig arbetslivssamverkan utgår från VFU-organisationen vid Fakulteten för utbildningsvetenskaper. Här sker samarbete och dialogmöten, dels med de institutioner vid Uppsala universitet som deltar i lärarutbildningarna, dels med lednings- och lärarpersonal på de skolor som medverkar i VFU-verksamheten samt samordnare vid kommunerna. Konkreta frågor som regelbundet dryftas är dimensionering av lärarutbildningar i relation till antalet VFU-platser, samarbeten mellan medverkande ämnesinstitutioner/kommuner och organisation/kvalitetsfrågor kopplat till VFU-kurserna.

Det partnerskolesamarbete som nämnts tidigare är en viktig brygga mellan lärarutbildning och arbetsliv. De studenter som deltar i partnerskolesamarbetet får fler möjligheter att lära känna läraryrket och arbetsmiljön i skolan, vilket gör dem bättre rustade att klara sig bra som nyutexaminerade lärare. I samhällsdebatten framförs ofta en oro över den framtida lärarförsörjningen, med tanke på att relativt många nya lärare slutar att arbeta efter en kort tid i skolan. Förhoppningen är att mer tid i skolvardagen under utbildningen leder till att färre hoppar av läraryrket. Det kan även här poängteras att partnerskolesamarbetet, liksom andra djupare samarbeten med skolor och lärare, också medfört nya utvecklingsmöjligheter för de inblandade skolornas lärare och ledningspersonal. De sex projekt som pågår inom partnerskolesamarbetet har alla resulterat i nya kompetensutvecklingsmöjligheter för medverkande handledare, något som också kommer studenterna till godo.

2013 inrättade Fakulteten för utbildningsvetenskaper Forum för samverkan (FoSam). Dess huvudsakliga uppgift är att fungera som en stödorganisation för en rad olika samverkansaktiviteter och fungera som ett nätverk mellan lärarutbildningen och dess motparter i arbetslivet. FoSam bedriver också en alumnverksamhet, vilken inbegriper bland annat särskilda alumträffar, där nätverkets medlemmar får möta en känd person, utbyta idéer och samverka kring utbildningsfrågor.

Bedömningsområde: Studentperspektiv

Bedömningsgrund:

Utbildningen verkar för att studenterna ska ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Studentperspektiv

Filosofiska institutionens institutionsstyrelse har en ordinarie studentrepresentant och en suppleant. Studenterna finns även representerade i institutionens synnerligen aktiva likavillkorsgrupp.

Efter varje kurs genomförs en kursvärdering där studenterna får besvara ett antal frågor om undervisningen och kurslitteraturen. Både vid Filosofiska institutionen och vid EDU skriver varje lärare med kursansvar en kursrapport efter avslutad kurs. Där sammanfattas och kommenteras de synpunkter och förslag som studenterna framfört i kursvärderingen. Dessa kursrapporter används sedan som underlag i det fortsatta kvalitetsarbetet. De kan användas i samband med de institutionsgemensamma lärarmöten som regelbundet ordnas, men framför allt används de i de möten i mindre grupper av lärare som ordnas i samband med varje terminsstart. Förutom att kursrapporten läggs ut i Studentportalen berättar lärarna för studenterna vid varje kursstart hur tidigare studenters synpunkter format utformningen av kursen; detta för att visa för studenterna hur deras kommentarer spelar en praktisk roll, och därigenom också ge studenterna extra uppmuntran att dela med sig av sina synpunkter.

Studenter finns dessutom representerade i lärarprogrammets samtliga beslutande och beredande organ. De deltar också i arbetsgrupper som tar fram underlag till beslut. Det fanns till exempel studentrepresentation i den arbetsgrupp som tog fram ramkursplanen för verksamhetsförlagd utbildning. De kursrapporter som ämnesinstitutionerna utarbetar efter en genomgång av kursvärderingar presenteras på ett muntligt seminarium för programkommittén under vårterminerna.

Studenterna uppmuntras till att ta en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och ämnet, vilket doktorand- och studentinitiativet Nätverk för kvinnor i filosofi (NKF) är ett exempel på (se avsnitt *Jämställdhet*). Ett ytterligare exempel, som tidigare nämnts, är den nordiska konferensen NordPihl som organiserades av studenter vid Filosofiska institutionen 2016.

Bilagor

- 1) Lärarkompetenstabell
- 2) Ramkursplan för VFU
- 3) Ramkursplan för ämnesdidaktiskt självständigt arbete
- 4) Utbildningsplan
- 5) Kursplaner
- 6) Detaljerad beskrivning av ämneskurser
- 7) Skolverkets ämnesplan

Lärartabell lärarutbildningar

Analysen av lärarkompetens och lärarkapacitet kompletteras med en redovisning i tabellform. Tabellen syftar till att få en uppfattning om den huvudsakliga lärarkompetensen och lärarkapaciteten för respektive utbildning. Det är därmed inte nödvändigt att redovisa samtliga lärare som undervisar i en utbildning. Redovisningen görs per yrkesexamen. Utgå från aktuella förhållanden.

Observera att alla procentsatser avser heltid.

Inkludera fler rader i tabellen, om det behövs.

Examen:

Den anställdes namn och huvudarbetsgivare (om ej lärosätet)	Anställningskategori (professor, lektor, adjunkt, m.fl.)	Yrkesexamen	Akademisk titel/ akademisk examen (professor, docent, doktor, licentiat, master, magister) ange även vilket ämne	Anställningsform (tillsvidare, tidsbegränsad)	Verksam inom vilket/vilka delar UVK, VFU, Ämnesstudier, Ämnesdidaktik (ange vilket ämne)	Anställningens omfattning vid lärosätet (%) A	Uppskattad tjänstgöring i procent av heltid. Observera att alla procentsatser avser heltid. Exempel: Om man undervisar till hälften av en 50% anställning fyller man i 25%. B+C+D=A			Ev kommentar
							B: Tid i aktuell utbildning (%)	C: Tid i forskning/kompetensutveckling (%)	D: Övrigt	
Erik Carlson	professor		professor, praktisk filosofi	tillsvidare	Ämnesstudier	100%	45%	45%	10%	
Guy Dammann	lektor		doktor, estetik	tidsbegränsad	Ämnesstudier	70%	10%	10%	50%	
Matti Eklund	professor		professor, teoretisk filosofi	tillsvidare	Ämnesstudier	100%	10%	40%	50%	
Claes Entzenberg	lektor		docent, estetik	tillsvidare	Ämnesstudier	100%	0%	20%	80%	
Jens Johansson	professor		professor, praktisk filosofi	tillsvidare	Ämnesstudier	100%	45%	45%	10%	
Sebastian Lutz	lektor		doktor, teoretisk filosofi	tillsvidare	Ämnesstudier	100%	25%	30%	45%	
Patricia Mindus	professor		professor, praktisk filosofi	tillsvidare	Ämnesstudier	100%	10%	45%	45%	
Andrew Reisner	lektor		docent, praktisk filosofi	tillsvidare	Ämnesstudier	100%	50%	30%	20%	
Pauliina Remes	professor		professor, teoretisk filosofi	tillsvidare	Ämnesstudier	100%	45%	45%	10%	
Sharon Rider	professor		professor, teoretisk filosofi	tillsvidare	Ämnesstudier	100%	45%	45%	10%	
Elisabeth Schellekens	professor		professor, estetik	tillsvidare	Ämnesstudier	100%	10%	80%	10%	
Maarten Steenhagen	forskare		doktor, filosofi	tidsbegränsad	Ämnesstudier	100%	10%	75%	15%	
Andreas Stokke	lektor		docent, teoretisk filosofi	tillsvidare	Ämnesstudier	100%	55%	30%	15%	
Maria Svedberg	forskare		doktor, praktisk filosofi	tidsbegränsad	Ämnesstudier	100%	25%	75%	0%	
Folke Tersman	professor		professor, praktisk filosofi	tillsvidare	Ämnesstudier	100%	10%	80%	10%	
Nick Wiltsher	biträdande lektor		doktor, filosofi	tidsbegränsad	Ämnesstudier	100%	10%	50%	40%	

Den anställdes namn och huvudarbetsgivare (om ej lärosätet)	Anställningskategori (professor, lektor, adjunkt, m.fl.)	Yrkesexamen	Akademisk titel/ akademisk examen (professor, docent, doktor, licentiat, master, magister) ange även vilket ämne	Anställningsform (tillsvidare, tidsbegränsad)	Verksam inom vilket/vilka delar UVK, VFU, Ämnesstudier, Ämnesdidaktik (ange vilket ämne)	Anställningens omfattning vid lärosätet (%) A	Uppskattad tjänstgöring i procent av heltid. Observera att alla procentsatser avser heltid. Exempel: Om man undervisar till hälften av en 50% anställning fyller man i 25%. B+C+D=A			Ev kommentar
							B: Tid i aktuell utbildning (%)	C: Tid i forskning/kompetensutveckling (%)	D: övrigt	
Jonas Almqvist	professor	lärarexamen	professor i didaktik	tillsvidare	Ämnesstudier	100%	5%	20%	75%	
David Kronlid	lektor		docent i didaktik	tillsvidare	Ämnesstudier	100%	20%	20%	60%	
Henrik Roman	lektor	lärarexamen	doktor i pedagogik	tillsvidare	VFU/Ämnesstudier	100%	5%	20%	60%	
Leo Berglund	doktorand		doktorand i pedagogik		Ämnesstudier	100%	5%	20%	75%	
Richard Vesterberg	adjunkt	lärare, filosofi		tillsvidare	VFU	100%	20%	10%	70%	
Olle Uppenberg	doktorand	lärare, filosofi	doktorand i didaktik		VFU/Ämnesstudier	100%	5%	20%	75%	
Lisa Backman	doktorand	lärare, filosofi	doktorand i utb.soc		Ämnesstudier	100%	5%	20%		

Ramkursplan verksamhetsförlagd utbildning (VFU)

VFU I (7,5 hp)	VFU II (7,5 hp)	VFU III Ä (7,5 + 7,5 hp)
visa kunskaper i det ämne/de ämnen som utbildningen avser,	visa kunskaper i det ämne/de ämnen som utbildningen avser och ämnesdidaktik inklusive metodik,	tillämpa kunskaper i det ämne/de ämnen som utbildningen avser och ämnesdidaktik inklusive metodik i olika undervisnings- och lärandesituationer,
		visa förmåga att värdera och använda digitala verktyg i den pedagogiska verksamheten,
planera, genomföra och dokumentera undervisning utifrån aktuella styrdokument,	självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, dokumentera och utvärdera undervisningen utifrån aktuella styrdokument,	självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, dokumentera och utvärdera ämnesspecifika undervisningsformer utifrån aktuella styrdokument,
observera och reflektera över elevers lärande och progression,	anpassa ämnesinnehåll utifrån elevers olika förutsättningar och behov, observera och reflektera över formativ och summativ bedömning,	anpassa och utveckla ett ämnesinnehåll utifrån elevers olika förutsättningar och behov, formativt och summativt bedöma elever i förhållande till aktuella styrdokument,
tillämpa ett medvetet ledarskap och reflektera över dess teoretiska grund,	tillämpa ett medvetet och professionellt ledarskap och reflektera över dess teoretiska grund,	utöva och medvetet anpassa sitt ledarskap till olika lärmiljöer och relationer på arbetsplatsen,
observera och reflektera över sociala relationer och konflikthantering i olika lärmiljöer,	visa kunskap om och förståelse för sociala relationer och konflikthantering i olika lärmiljöer,	
visa kommunikativ förmåga i kontakt och dialog med elever och kollegor samt	visa kommunikativ förmåga (tala, lyssna och skriva) till stöd för den pedagogiska verksamheten och elevens progression samt	visa professionell och medveten kommunikativ förmåga med elever och kollegor samt vid behov i kontakt med vårdnadshavare samt
reflektera över det egna lärandet och den egna utvecklingen inom yrket.	initiera och föra reflekterande samtal om det egna lärandet och den egna utvecklingen inom yrket.	initiera och föra reflekterande samtal om det egna lärandet och den egna utvecklingen inom yrket och identifiera behov av ytterligare kunskap.

UPPSALA
UNIVERSITET

Beslut

2014-03-11

UTBVET 2014/28 = 1

3:1

Box 256
SE-751 05 Uppsala

Besöksadress:
S:t Olofsgatan 10 B

Handläggare:
Anna Hagborg

Telefon:
018-471 1492

www.uu.se

anna.hagborg@uadm.uu.se

Ämnesdidaktisk ramkursplan för självständigt arbete 2 (avancerad nivå) **Ämneslärarprogrammet med inriktning mot gymnasieskolan**

Mål

Syftet med kursen är att studenten ska utveckla fördjupade teoretiska och metodologiska färdigheter rörande vetenskapliga studier inom det ämnesdidaktiska området. Kursens innehåll bygger vidare på Självständigt arbete 1.

Efter genomgången kurs ska de studerande kunna:

- med vetenskaplig stringens genomföra ett självständigt arbete med relevans för forskningsfältet och kommande arbetsuppgifter i läraryrket
- formulera ett väl avgränsat problem utifrån ett ämnesdidaktiskt perspektiv
- tillämpa forskningsetiska principer i de fall sådana krävs
- söka, kritiskt bedöma och presentera relevant forskning
- göra motiverade teoretiska/metodologiska val utifrån problemformuleringen
- självständigt samla in, kritiskt granska, bearbeta och analysera material utifrån klart formulerade ämnesdidaktiska forskningsfrågor
- tydliggöra sambanden mellan problemformulering, teoretiska/metodologiska val och analys
- författa en vetenskaplig uppsats med tydlig struktur och god språklig form
- kritiskt diskutera andras vetenskapliga arbeten och muntligt försvara sitt eget.

Innehåll

Under kursen behandlas följande områden:

- vetenskapsteori och forskningsmetod
- ämnesdidaktiska problemformuleringar, syften och forskningsfrågor
- teoretiska och metodologiska utgångspunkter

- litteraturstudier inom den valda ämnesdidaktiska inriktningen
- insamling och analys av data
- författande av ett vetenskapligt arbete
- försvar av det egna självständiga arbetet
- opposition på ett annat självständigt arbete

Undervisning

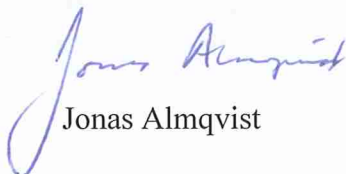
Undervisningen sker i form av seminarier och handledning. Handledning av det självständiga arbetet sker enskilt eller i grupp

Examination

Det självständiga arbetet examineras vid ett avslutande seminarium, dels genom att arbetet ventileras, dels genom att den studerande opponerar på ett annat självständigt arbete.

Kurslitteratur

På avancerad nivå utarbetar studenten självständigt ett förslag på litteratur som sedan diskuteras med handledaren. Detta gäller såväl forskningsmetodisk som innehållsrelaterad litteratur med relevans för uppsatsens problemformulering, forskningsfrågor och forskningsinsats.

Jonas Almqvist

Anna Hagborg

Utbildningsplan för Ämneslärarprogrammet med inriktning mot arbete i gymnasieskolan

Upper Secondary School Teacher Education Programme

- **330 högskolepoäng**
- **Programkod:** UGY2Y
- **Inriktningskod:** FYMA
- **Fastställt:** 2011-05-05
- **Beslutad av:** Utbildningsvetenskapliga fakultetsnämnden
- **Reviderad:** 2016-09-01
- **Reviderad av:** Fakultetsnämnden för utbildningsvetenskaper
- **Diarienummer:** UTBVET 2016/584
- **Utbildningsplanen gäller från:** HT 2017
- **Ansvarig fakultet:** [Fakulteten för utbildningsvetenskaper](#)

BEHÖRIGHET

Arabiska (modersmål)

Grundläggande behörighet och Engelska 6, Samhällskunskap 1b/1a1+1a2, Modersmål 2 eller motsvarande kunskaper eller Engelska B, Samhällskunskap A, Modersmål B eller motsvarande kunskaper (områdesbehörighet A6 c/6 c)

Biologi

Grundläggande behörighet och Engelska 6, Samhällskunskap 1b/1a1+1a2, Matematik 4, Biologi 2, Kemi 2, Fysik 1a/1b1+1b2 eller Engelska B, Samhällskunskap A, Matematik D, Biologi B, Kemi B, Fysik A (områdesbehörighet A6 c/6 c)

Engelska

Grundläggande behörighet och Engelska 6, Samhällskunskap 1b/1a1+1a2 eller Engelska B, Samhällskunskap A (områdesbehörighet A6 c/6 c)

Franska

Grundläggande behörighet och Engelska 6, Samhällskunskap 1b/1a1+1a2, Franska 3 eller Engelska B, Samhällskunskap A, Franska steg 3 (områdesbehörighet A6 c/6 c)

Fysik och matematik

Grundläggande behörighet och Engelska 6, Samhällskunskap 1b/1a1+1a2, Fysik 2, Matematik 4 eller Engelska B, Samhällskunskap A, Fysik B, Matematik E (områdesbehörighet A6 c/6 c)

Geografi

Grundläggande behörighet och Engelska 6, Samhällskunskap 1b/1a1+1a2, Matematik 2a/2b/2c eller Engelska B, Samhällskunskap A, Matematik B (områdesbehörighet A6 c/6 c)

Historia

Grundläggande behörighet och Engelska 6, Samhällskunskap 1b/1a1+1a2, Historia 1b/1a1+1a2 eller Engelska B, Samhällskunskap A, Historia A (områdesbehörighet A6 c/6 c)

Filosofi

Grundläggande behörighet och Engelska 6, Samhällskunskap 1b/1a1+1a2, Historia 1b/1a1+1a2 eller Engelska B, Samhällskunskap A, Historia A (områdesbehörighet A6 c/6 c)

Kemi

Grundläggande behörighet och Engelska 6, Samhällskunskap 1b/1a1+1a2, Biologi 1, Kemi 2, Matematik 4, Fysik 1a/1b1+1b2 eller Engelska B, Samhällskunskap A, Biologi A, Kemi B, Matematik D, Fysik A (områdesbehörighet A6 c/6 c)

Matematik

Grundläggande behörighet och Engelska 6, Samhällskunskap 1b/1a1+1a2, Matematik 4 eller Engelska B, Samhällskunskap A, Matematik D (områdesbehörighet A6 c/6 c)

Naturkunskap

Grundläggande behörighet och Engelska 6, Samhällskunskap 1b/1a1+1a2, Biologi 2, Kemi 2, Matematik 4, Fysik 1a/1b1+1b2 eller Engelska B, Samhällskunskap A, Biologi B, Kemi B, Matematik D, Fysik A (områdesbehörighet A6 c/6 c)

Naturkunskap, biologi och kemi

Grundläggande behörighet och Engelska 6, Samhällskunskap 1b/1a1+1a2, Biologi 2, Kemi 2, Matematik 4, Fysik 1a/1b1+1b2 eller Engelska B, Samhällskunskap A, Biologi B, Kemi B, Matematik D, Fysik A (områdesbehörighet A6 c/6 c)

Religionskunskap

Grundläggande behörighet och Engelska 6, Samhällskunskap 1b/1a1+1a2, Historia 1b/1a1+1a2 eller Engelska B, Samhällskunskap A, Historia A (områdesbehörighet A6 c/6 c)

Samhällskunskap

Grundläggande behörighet och Engelska 6, Samhällskunskap 2, Matematik 2a/2b/2c eller Engelska B, Samhällskunskap B, Matematik B (områdesbehörighet A6 c/6 c)

Spanska

Grundläggande behörighet och Engelska 6, Samhällskunskap 1b/1a1+1a2, Spanska 3 eller Engelska B, Samhällskunskap A, Spanska steg 3 (områdesbehörighet A6 c/6 c)

Svenska som andraspråk

Grundläggande behörighet och Engelska 6, Samhällskunskap 1b/1a1+1a2 eller Engelska B, Samhällskunskap A (områdesbehörighet A6 c/6 c)

Svenska

Grundläggande behörighet och Engelska 6, Samhällskunskap 1b/1a1+1a2 eller Engelska B, Samhällskunskap A (områdesbehörighet A6 c/6 c)

Teknik med inriktning mot datateknik (digitala informationssystem)

Grundläggande behörighet och Engelska 6, Samhällskunskap 1b/1a1+1a2, Fysik 2, Matematik 4 eller Engelska B, Samhällskunskap A, Fysik B, Matematik E (områdesbehörighet A6 c/6 c)

Turkiska (modersmål)

Grundläggande behörighet och Engelska 6, Samhällskunskap 1b/1a1+1a2, Modersmål 2 eller motsvarande kunskaper eller Engelska B, Samhällskunskap A, Modersmål B eller motsvarande kunskaper (områdesbehörighet A6 c/6 c)

Tyska

Grundläggande behörighet och Engelska 6, Samhällskunskap 1b/1a1+1a2, Tyska 3 eller Engelska B, Samhällskunskap A, Tyska steg 3 (områdesbehörighet A6 c/6 c)

BESLUT OCH RIKTLINJER

Ämneslärarprogrammet 300/330 högskolepoäng (hp) är ett utbildningsprogram som inrättats av rektor vid Uppsala universitet 2011-02-01. Programmet består av ämnesstudier, utbildningsvetenskaplig kärna och verksamhetsförlagd utbildning.

Läroutbildningen är en akademisk professionsutbildning. Den är också ett av statens medel för att uppnå målen för förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskola, gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning. Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, främja ett vetenskapligt förhållningssätt samt förbereda för en kommande yrkesutövning och för fortsatt professionell utveckling. Det innebär att utbildningen ska ge de studerande förmåga till självständig och kritisk bedömning, förmåga att självständigt lösa problem samt förmåga att följa kunskapsutvecklingen inom det yrkesområde och de ämnen/ämnesområden utbildningen avser.

All undervisning i läroutbildningen ska präglas av de studerandes medinflytande och medansvar. Utbildningen ska bidra till att göra de studerande medvetna om sina egna ställningstaganden i värdegrundsfrågor och stimulera de studerande till att kontinuerligt bearbeta dessa som ett led i den professionella utvecklingen.

Utbildningens mål ska konkretiseras i kursplanerna för de kurser som ingår i läroprogrammet. Målbeskrivningen ska relateras till något eller några av de mål som föreskrivs i examensordningen. Innehållet ska vidare relateras till de olika skolformernas/ verksamhets-områdenas styrdokument. I enlighet med examensordningens föreskrifter ingår verksamhetsförlagd utbildning (VFU) i Ämneslärar-programmet. För målen med de verksamhetsförlagda delarna av utbildningen hänvisas till de riktlinjer för verksamhetsförlagd utbildning som beslutats av fakultetsnämnden. De utgör en bilaga till utbildningsplanen.

Utbildningen ska präglas av ett nära samarbete mellan Uppsala universitet och regionens förskolor, fritidshem och skolor så att en nära koppling till relevant forskning, verksamhet i förskola, fritidshem, skola samt samhällets krav kännetecknar utbildningen.

Läroutbildningen ska förbereda de studerande för ett yrkesliv som innebär krav på fortgående professionell utveckling av den egna kompetensen liksom krav på pedagogisk utveckling av verksamheten. Läroutbildningen ska dessutom utveckla de studerandes ledar- och samarbetsförmåga, både i arbetslag och tillsammans med barn och ungdomar. Under utbildningen ska de studerande tillägna sig kunskaper om styrdokument och verksamhetsmål samt förmåga att, i en målstyrd verksamhet och i samverkan med andra, analysera, planera och utvärdera verksamheten.

Ämnesläroprogrammets uppläggning och innehåll syftar till att möta de krav och uppnå de mål som anges i högskoleförordningen:

Mål

För ämnesläroexamen ska studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som ämnesläro i den verksamhet som utbildningen avser. Studenten ska även visa kunskap och förmåga för annan undervisning för vilken examen enligt gällande föreskrifter kan ge behörighet.

Kunskap och förståelse

För ämnesläroexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan ska studenten

- visa sådana ämneskunskaper som krävs för yrkesutövningen, inbegripet såväl brett kunnande inom ämnesstudiernas huvudområde som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av detta område och fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete.

För ämnesläroexamen ska studenten också

- visa sådana kunskaper i didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser samt visa kännedom om vuxnas lärande,
- visa fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, och visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen,
- visa sådan kunskap om barns och ungdomars utveckling, lärande, behov och förutsättningar som krävs för den verksamhet som utbildningen avser,

- visa kunskap om och förståelse för sociala relationer, konflikthantering och ledarskap,
- visa kunskap om skolväsendets organisation, relevanta styrdokument, läroplansteori och olika pedagogisk-didaktiska perspektiv samt visa kännedom om skolväsendets historia, och
- visa fördjupad kunskap om bedömning och betygssättning.

Färdighet och förmåga

För ämneslärarexamen ska studenten

- visa fördjupad förmåga att skapa förutsättningar för alla elever att lära och utvecklas,
- visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik,
- visa förmåga att ta till vara elevers kunskaper och erfarenheter för att stimulera varje elevs lärande och utveckling,
- visa förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser,
- visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling,
- visa förmåga att identifiera och i samverkan med andra hantera specialpedagogiska behov,
- visa förmåga att observera, dokumentera och analysera elevers lärande och utveckling i förhållande till verksamhetens mål och att informera och samarbeta med elever och deras vårdnadshavare,
- visa förmåga att kommunicera och förankra skolans värdegrund, inbegripet de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingarna,
- visa förmåga att förebygga och motverka diskriminering och annan kränkande behandling av elever,
- visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten,
- visa kommunikativ förmåga i lyssnande, talande och skrivande till stöd för den pedagogiska verksamheten,
- visa förmåga att säkert och kritiskt använda digitala verktyg i den pedagogiska verksamheten och att beakta betydelsen av olika mediers och digitala miljöers roll för denna, och

- visa förmåga att i den pedagogiska verksamheten utveckla färdigheter som är värdefulla för yrkesutövningen.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För ämneslärarexamen ska studenten

- visa självkännedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot elever och deras vårdnadshavare,
- visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällsliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och utveckla sin kompetens i det pedagogiska arbetet.

PROGRAMMETS UPPLÄGGNING

Ämneslärarprogrammet med inriktning mot arbete i gymnasieskolan om 300 eller 330 hp består av utbildningsvetenskaplig kärna, verksamhetsförlagd utbildning samt ämnes- och ämnesdidaktiska studier. Ämnesstudierna utgörs av ett huvudämne om 120 hp och ett biämne om 90 hp. I ämnena svenska, samhällskunskap eller musik krävs 120 hp vardera. I ämnesstudierna ingår två självständiga arbeten om 15 hp vardera eller ett om 30 hp och minst motsvarande 15 hp ämnesdidaktik. Inriktningen ges med ett begränsat antal ämneskombinationer.

I utbildningen i engelska, franska, spanska och tyska ingår studier förlagda till ett lärosäte inom respektive språkområde.

Utbildningsvetenskaplig kärna

Samtliga lärarstudenter läser en utbildningsvetenskaplig kärna som omfattar kurser om sammanlagt 60 hp. Kurserna behandlar dels för läraryrket centrala kunskapsområden, dels kunskapsområden som är specifika för det verksamhetsområde/skolform lärarexamen är inriktad mot. Studierna inom den utbildningsvetenskapliga kärnan ska anknyta till kommande yrkesutövning och omfatta följande:

- skolväsendets historia, organisation och villkor samt skolans värdegrund, innefattande de grundläggande demokratiska värderingarna och de mänskliga rättigheterna,
- läroplansteori och didaktik,
- vetenskapsteori och forskningsmetodik,
- utveckling, lärande och specialpedagogik,
- sociala relationer, konflikthantering och ledarskap,
- bedömning och betygssättning, och
- utvärdering och utvecklingsarbete.

Ämnesstudier

Ämnesstudierna består av ämnes- och ämnesdidaktiska studier med relevans för undervisning i något av skolväsendets ämnen för vilket det finns en fastlagd ämnesplan. Minst 7,5 hp ämnesdidaktik ska ingå i respektive ämne.

Verksamhetsförlagda delar av utbildningen

Utbildningen ska omfatta verksamhetsförlagd utbildning om 30 hp förlagd inom relevant verksamhet och ämne. Av dessa ska 15 hp utgöra ämnesrelaterad verksamhetsförlagd utbildning. För övrig information om den verksamhetsförlagda utbildningen hänvisas till de riktlinjer för verksamhetsförlagd utbildning (VFU) som fastställts av Fakultetsnämnden för utbildningsvetenskaper.

Självständigt arbete (examensarbete)

Det självständiga arbetet omfattar minst 30 hp (eller två om 15 hp vardera) för ämneslärarexamen med inriktning mot gymnasieskolan. De självständiga arbetena kan också förbereda för eventuell utbildning på forskarnivå. Självständiga arbeten ska genomföras inom ämnesstudierna. Minst ett av arbetena ska ha en ämnesdidaktisk prägel.

UNDERVISNING

Undervisningsformerna framgår av kursplanerna för de kurser som ges inom Ämneslärarprogrammet.

EXAMEN

I examensordningen för ämneslärarexamen redovisas kraven på utbildningens omfattning, mål som ska uppnås samt övriga villkor för utfärdande av examen. Utbildningen ska omfatta en utbildningsvetenskaplig kärna, verksamhetsförlagd utbildning och ämnesstudier till en omfattning som regleras av respektive examen. Studerande som med godkänt resultat genomgått ett lärarprogram och därmed uppnått examensordningens mål får på begäran ett examensbevis för ämneslärarexamen (Master of Arts/Science in Secondary Education).

I examensbeviset ska anges vilka ämnesstudier som ingått i utbildningen, betyg och poängtal på de kurser som fullgjorts. Av examensbeviset ska också framgå för vilken undervisning eller verksamhet utbildningen är avsedd. Nedanstående benämningar får då användas utifrån angivna kriterier.

Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan (ej yrkesämnen) avläggs på avancerad nivå och uppnås efter fullgjorda kursfordringar om 300 eller 330 hp. Minst 45 hp ska läsas på avancerad nivå. För ämneslärarexamen med inriktning mot gymnasieskolan ska utbildningen omfatta ämnes- och ämnesdidaktiska studier om 225 eller, när så krävs, 255 högskolepoäng i två undervisningsämnen. Av de ämnes- och ämnesdidaktiska studierna ska 15 högskolepoäng utgöra ämnesrelaterad verksamhetsförlagd utbildning. Utbildningen ska omfatta en fördjupning om 120 högskolepoäng i relevant ämne eller ämnesområde och en fördjupning om 90 högskolepoäng. När svenska, samhällskunskap eller musik ingår krävs dock alltid 120 högskolepoäng inom de ämnesområden som är relevanta för dessa ämnen. Inriktningen ges med ett begränsat antal ämneskombinationer. För examen krävs två självständiga arbeten omfattande 15 hp vardera eller ett självständigt arbete om 30 hp.

Om franska, spanska, engelska eller tyska ingår i utbildningen ska studier om minst 7,5 hp vara förlagda till lärosäten i respektive språkområde.

ÖVRIGA FÖRESKRIFTER

Antagning till programmet sker via antagning.se. Sista datum för ansökan är 15 april respektive 15 oktober. Antagning till kurser inom lärarprogram sker terminsvis efter ansökan. Den särskilda behörigheten för dessa kurser prövas i samband med att ansökan behandlas. Behörighetskrav framgår av kursplaner och fakultetens anvisningar för ansökan till kurser inom programmet.

Studierande som avser att göra studieuppehåll ska anmäla detta i god tid. Studieuppehåll begärs för en eller två terminer i taget och sökande med särskilda skäl (sociala, medicinska eller övriga) garanteras rätt att återkomma till utbildningen efter uppehållet. Detsamma gäller för studierande som under studietiden söker studieuppehåll för att komplettera sina gymnasiala förkunskaper.

För information om anmälan till kurser och program och om antagningsregler vid Uppsala universitet, se <http://www.uu.se/> välj Utbildning/Anmälan.

För ytterligare information om programmet och studievägledning hänvisas till http://www.uu.se/utbildning/valja_utbildning

Kursplaneförteckning

1. Kritiskt tänkande
2. Etik
3. Värdeteori
4. Politisk filosofi
5. Metafysik
6. Ämnesdidaktik
7. Filosofins historia
8. Språkfilosofi
9. Vetenskapsfilosofi
10. Ämnesdidaktiskt självständigt arbete
11. Aktuell debatt om oenighet
12. Den analytiska filosofins historia
13. Mentalitetens institutioner
14. Om att skriva och filosofera
15. Philosophy of law
16. VFU III
17. Självständigt arbete I filosofi
18. Supplement till kursplaner

Kritiskt tänkande

Critical Thinking

7.5 hp

Kurskod: 5FP018

Inrättad:

Inrättad av: Filosofiska institutionens styrelse

Kursplan gäller från:

Ansvarig institution: Filosofiska institutionen

Ämnesgrupp (SCB): Filosofi

Huvudområde(n) och successiv fördjupning: Praktisk filosofi: Grundnivå, har endast gymnasiala förkunskapskrav (G1N)

Betygsskala: Underkänd (U), godkänd (G), väl godkänd (VG)

Utbildningsform: Högskoleutbildning, 2007 års studieordning

Utbildningsnivå: Grundnivå

Krav på tidigare studier: Inga tidigare högskolestudier krävs

Behörighet

Grundläggande behörighet och Historia 1b/1a1+1a2, Samhällskunskap 1b/1a1+1a2 eller Historia A, Samhällskunskap A (områdesbehörighet A1/1)

Mål

Syftet med kursen är att förbättra förmågan till kritisk granskning av argument och att öka förståelsen av vad det innebär att argumentera sakligt och stringent.

Efter avslutad kurs förväntas studenterna kunna:

- konstruera, rekonstruera och värdera argument
- redogöra för grundläggande logiska och semantiska begrepp.

Innehåll

Detta är en kurs i argumentationsanalys. Vi övar upp förmågan att tolka, förtydliga och värdera resonemang. Studenten ska efter genomgången kurs kunna skilja bra argument från dåliga samt kunna ge en korrekt, uttömmande och precis motivering till varför ett argument är bra eller dåligt. De fyra steg som lärs ut är identifikation, rekonstruktion, värdering samt framställning av argument. Kursen introducerar centrala logiska och semantiska begrepp som sanning, rationell tro, objektivitet, relativitet, giltighet, induktiv slutledning, definitioner, flertydighet, vaghet samt nödvändiga och tillräckliga villkor. Studenten lär sig att skilja giltiga slutledningar från logiska felslut samt att identifiera och undvika en rad olika argumentationsmisstag. Förmågan att kritiskt granska och ta ställning till argument är en praktisk färdighet och därför utgörs en stor del av kursen obligatoriska seminarier med övningar. Denna färdighet kommer till stor användning, inte bara under den efterföljande filosofiutbildningen, utan även i många andra sammanhang.

Undervisning

Undervisningen består av föreläsningar och obligatoriska seminarier.

Examination

Examinationen utgörs dels av en skriftlig salstentamen, dels av författandet av en argumenterande text.

Om särskilda skäl finns får examinator göra undantag från det angivna examinations sättet och medge att en student examineras på annat sätt. Särskilda skäl kan t.ex. vara besked om särskilt pedagogiskt stöd från universitetets samordnare för studenter med funktionsnedsättning.

Kurslitteratur

Bowell, Tracy; Kemp, Gary

Critical thinking : a concise guide

London : Routledge, 2001 - x, 275 s.

ISBN:0-415-24016-6 LIBRIS-ID:8287075

Fjärde upplagan (2014) eller senare

Obligatorisk

Etik

Ethics

7.5 hp

Kurskod: 5FP008

Inrättad:

Inrättad av: Filosofiska institutionens styrelse

Kursplan gäller från:

Ansvarig institution: Filosofiska institutionen

Ämnesgrupp (SCB): Filosofi

Huvudområde(n) och successiv fördjupning: Praktisk filosofi: Grundnivå, har endast gymnasiala förkunskapskrav (G1N)

Betygsskala: Underkänd (U), godkänd (G), väl godkänd (VG)

Utbildningsform: Högskoleutbildning, 2007 års studieordning

Utbildningsnivå: Grundnivå

Krav på tidigare studier: Inga tidigare högskolestudier krävs

Behörighet

Grundläggande behörighet och Historia 1b/1a1+1a2, Samhällskunskap 1b/1a1+1a2 eller Historia A, Samhällskunskap A (områdesbehörighet A1/1)

Mål

Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:

- beskriva de viktigaste problemen och begreppen inom normativ etik
- beskriva de främsta teorierna inom normativ etik
- analysera styrkorna och svagheter i de behandlade teorierna
- utveckla didaktisk medvetenhet om hur känsliga frågor kan väckas samt hur normer och värderingar sakligt diskuteras i en klassrumsmiljö

Innehåll

Presentation av olika filosofiska teorier om etikens grundvalar samt diskussion av moraliska problem kring frågor som abort, dödshjälp, självmord etc.

Undervisning

Undervisning sker i form av föreläsningar och obligatoriska seminarier.

Examination

Examination sker genom skriftlig salstentamen.

Om särskilda skäl finns får examinator göra undantag från det angivna examinationssättet och medge att en student examineras på annat sätt. Särskilda skäl kan t.ex. vara besked om särskilt pedagogiskt stöd från universitetets samordnare för studenter med funktionsnedsättning.

Kurslitteratur

Litteraturlista giltig från: 2019, vecka 1

Shafer-Landau, Russ.

The fundamentals of ethics

Third Edition. : New York : Oxford University Press, [2015] - xvii, 341 pages ISBN:9780199997237 LIBRIS-ID:17192080

Shafer-Landau, Russ

The ethical life : fundamental readings in ethics and moral problems

3. ed. : New York : Oxford University Press, [2015] - xi, 489 s. ISBN:9780199997275 LIBRIS-ID:19793740

Värdeteori

Value Theory

7.5 hp

Kurskod: 5FP044

Inrättad:

Inrättad av: Filosofiska institutionens styrelse

Kursplan gäller från:

Ansvarig institution: Filosofiska institutionen

Ämnesgrupp (SCB): Filosofi

Huvudområde(n) och successiv fördjupning: Praktisk filosofi: Grundnivå, har endast gymnasiala förkunskapskrav (G1N)

Betygsskala: Underkänd (U), godkänd (G), väl godkänd (VG)

Utbildningsform: Högskoleutbildning, 2007 års studieordning

Utbildningsnivå: Grundnivå

Krav på tidigare studier: Inga tidigare högskolestudier krävs

Behörighet

Grundläggande behörighet och Historia 1b/1a1+1a2, Samhällskunskap 1b/1a1+1a2 eller Historia A, Samhällskunskap A (områdesbehörighet A1/1)

Mål

Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:

- beskriva de viktigaste problemen och begreppen inom värdeteori
- beskriva de främsta teorierna inom värdeteori
- analysera styrkorna och svagheter i de behandlade teorierna
- visa didaktisk medvetenhet om hur man presenterar relevanta värdeteoretiska problem för elever

Innehåll

Kursen behandlar några centrala semantiska, psykologiska, metafysiska och kunskapsteoretiska aspekter av värdeteori. Till de frågor som studeras hör: Gör värdeutsagor anspråk på att beskriva verkligheten eller är de snarare uttryck för känslomässiga inställningar? Kan det finnas sanna svar på värdefrågor - och är sanningen hos dessa svar i så fall oberoende av vårt tyckande och tänkande? Kan vi ha någon kunskap i värdefrågor - och i så fall hur? Är moralen på något intressant sätt relativ till olika personer eller kulturer?

Undervisning

Undervisning sker i form av föreläsningar och obligatoriska seminarier.

Examination

Examination sker genom skriftlig salstentamen.

Om särskilda skäl finns får examination göra undantag från det angivna examinationssättet och medge att en student examineras på annat sätt. Särskilda skäl kan t.ex. vara besked om särskilt pedagogiskt stöd från universitetets samordnare för studenter med funktionsnedsättning.

Kurslitteratur

Litteraturlista giltig från: 2019, vecka 1

Bergström, Lars

Grundbok i värdeteori Stockholm: Thales, 1990 - 127 s.

ISBN:91-87172-27-5

Shafer-Landau, Russ.

The fundamentals of ethics

Third Edition. : New York : Oxford University Press, [2015] - xvii, 341 pages ISBN:9780199997237 LIBRIS-ID:17192080

Shafer-Landau, Russ

The ethical life: fundamental readings in ethics and moral problems

3. ed.: New York: Oxford University Press, [2015] - xi, 489 s. ISBN:9780199997275 LIBRIS-

ID:19793740

Politisk filosofi

Political Philosophy

7.5 hp

Kurskod: 5FP019

Inrättad:

Inrättad av: Filosofiska institutionens styrelse

Kursplan gäller från:

Ansvarig institution: Filosofiska institutionen

Ämnesgrupp (SCB): Filosofi

Huvudområde(n) och successiv fördjupning: Praktisk filosofi: Grundnivå, har endast gymnasiala förkunskapskrav (G1N)

Betygsskala: Underkänd (U), godkänd (G), väl godkänd (VG)

Utbildningsform: Högskoleutbildning, 2007 års studieordning

Utbildningsnivå: Grundnivå

Krav på tidigare studier: Inga tidigare högskolestudier krävs

Behörighet

Grundläggande behörighet och Historia 1b/1a1+1a2, Samhällskunskap 1b/1a1+1a2 eller Historia A, Samhällskunskap A (områdesbehörighet A1/1)

Mål

Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna redogöra för huvuddragen i modern politisk filosofi och dithörande centrala frågor kring rättvisa, gällande rätt och rättigheter.

Innehåll

En översikt av några centrala rättsfilosofiska och politisk-filosofiska frågor grupperade kring begreppen rättvisa, gällande rätt och rättigheter. Diskussion av frågor om den rättvisa fördelningens natur, rättvisans förhållande till marknadsekonomin, jämlikheten och välfärden.

Undervisning

Undervisningen sker i form av föreläsningar och obligatoriska seminarier.

Examination

Examination sker genom skriftlig salstentamen.

Om särskilda skäl finns får examination göra undantag från det angivna examinationssättet och medge att en student examineras på annat sätt. Särskilda skäl kan t.ex. vara besked om särskilt pedagogiskt stöd från universitetets samordnare för studenter med funktionsnedsättning.

Kurslitteratur

Metafysik

Metaphysics

7.5 hp

Kurskod: 5FP045

Inrättad:

Inrättad av: Filosofiska institutionens styrelse

Kursplan gäller från:

Ansvarig institution: Filosofiska institutionen

Ämnesgrupp (SCB): Filosofi

Huvudområde(n) och successiv fördjupning: Praktisk filosofi: Grundnivå, har endast gymnasiala förkunskapskrav (G1N)

Betygsskala: Underkänd (U), godkänd (G), väl godkänd (VG)

Utbildningsform: Högskoleutbildning, 2007 års studieordning

Utbildningsnivå: Grundnivå

Krav på tidigare studier: Inga tidigare högskolestudier krävs

Behörighet

Grundläggande behörighet och Historia 1b/1a1+1a2, Samhällskunskap 1b/1a1+1a2 eller Historia A, Samhällskunskap A (områdesbehörighet A1/1)

Mål

Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:

- beskriva de viktigaste problemen och begreppen inom metafysik
- beskriva de främsta teorierna inom metafysik
- analysera styrkorna och svagheter i de behandlade teorierna

Innehåll

Vad är tiden? Kunde världen ha varit annorlunda än den faktiskt är? Har vi någon valfrihet i våra handlingar? Vad gör dig till samma person du var som barn? Varför finns det någonting alls? Finns Gud? Består världen enbart av materiella föremål? Metafysik handlar om sådana grundläggande frågor om verkligheten och oss människor. Den här kursen ger en inledning till metafysiken, med viss betoning på de problem som vetter mot praktisk filosofi.

Undervisning

Undervisning sker i form av föreläsningar och obligatoriska seminarier.

Examination

Examination sker genom skriftlig hemtentamen.

Om särskilda skäl finns får examination göra undantag från det angivna examinationssättet och medge att en student examineras på annat sätt. Särskilda skäl kan t.ex. vara besked om särskilt pedagogiskt stöd från universitetets samordnare för studenter med funktionsnedsättning.

Kurslitteratur

Conee, Earl Brink; Sider, Theodore

Riddles of existence : a guided tour of metaphysics

New edition. : Oxford, United Kingdom : Clarendon Press, 2014. - 261 pages

ISBN:9780198724049 LIBRIS-ID:18641185

Kursplan för ämnesdidaktik, filosofi ämneslärare

- 7,5 högskolepoäng
- Kurskod: XX
- Utbildningsnivå: Grundnivå
- Huvudområde(n) och successiv fördjupning:
- Betygsskala: Underkänd (U), godkänd (G), väl godkänd (VG)
- Inrättad: 2019-XX-XX
- Inrättad av: Fakultetsnämnden för utbildningsvetenskaper
- Gäller från:
- Behörighet: 30 hp i filosofi
- Ansvarig institution: [Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier](#)

BESLUT OCH RIKTLINJER

Kursen ges inom Ämneslärarprogrammet med inriktning mot arbete i gymnasieskolan.

MÅL

Syftet med kursen är att studenten ska tillägna sig och tillämpa ämnesdidaktisk kunskap samt ha utveckla förmåga till medvetna didaktiska val.

Efter avslutad kurs ska de studerande kunna:

- redovisa god kännedom om filosofiämnets didaktik och aktuella styrdokument
- diskutera och tillämpa kunskap om bedömning inom skolämnet filosofi
- kritiskt analysera och bedöma undervisningsmetoder och inlärningsstrategier utifrån olika didaktiska perspektiv.
- planera, utvärdera och utveckla undervisningsmoment på ämnesdidaktisk grund med utgångspunkt i styrdokument
- omsätta ämnesteoretiska kunskaper med hänsyn till språkets betydelse för lärande och utveckling i tänkt undervisningspraktik.

INNEHÅLL

Ämnesdidaktik utgör bryggan mellan ämnesteori och undervisning. Med utgångspunkt i ämnesdidaktiken granskas ämnets innehåll och metoder kritiskt som grund för konkret undervisningspraktik.

- Grundläggande didaktiska begrepp och teorier samt kunskaper om relationen mellan ämnesteorin, didaktik och metodik.
- Undervisnings- och forskningstraditioner inom det aktuella ämnet.
- Urvalsfrågor med utgångspunkt i de didaktiska frågorna varför, vad och hur.
- Styrdokumentens mål och anvisningar.
- Normer, värden och traditioner i undervisningen.
- Betyg och bedömning.
- Tillämpning av de ämnesdidaktiska kunskaperna på konkret undervisningspraktik i en planerings- och analysuppgift kopplad till de verksamhetsförlagda studierna.

UNDERVISNING

Undervisningen bedrivs i form av föreläsningar, seminarier, arbete i grupper och självständiga uppgifter.

EXAMINATION

Kursen examineras muntligt och skriftligt, genom skriftlig tentamen och muntlig presentation.

Om särskilda skäl finns får examinator göra undantag från det angivna examinationssättet och medge att studenten får examineras på andra sätt. Särskilda skäl kan t.ex. vara besked om särskilt pedagogiskt stöd från universitetets samordnare.

LITTERATUR

- *Bronäs, Agneta; Runebou, Niclas* **Ämnesdidaktik : en undervisningskonst**

Stockholm: Norstedt, 2010

Kap 5-6 (ca 50 s.)

[Se bibliotekets söktjänst](#)

Obligatorisk

- *Cevallos Estarellas, Pablo*» **Teaching Philosophy vs Teaching To Philosophise» Philosophy Now**

Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier, 2007

https://philosophynow.org/issues/63/Teaching_Philosophy_vs_Teaching_To_Philosophise

63:12-15

Obligatorisk

- *Englund, T* **Undervisning som meningserbjudande**

Ingår i:

Uljens, Michael **Didaktik : teori, reflektion och praktik**

Lund: Studentlitteratur, 1997

S. 120-145. 25 s.

[Se bibliotekets söktjänst](#)

Obligatorisk

- **Greppa språket : ämnesdidaktiska perspektiv på flerspråkighet**

Stockholm: Skolverket, 2011

[Fulltext](#)

Kap 1, 2, 3 och 4

[Se bibliotekets söktjänst](#)

Obligatorisk

- *Hansson, Sven Ove* **Verktyglära för filosofer**

Fjärde upplagan: Stockholm: Thales, 2015

S. 107-111

[Se bibliotekets söktjänst](#)

Obligatorisk

- ***Kasachkoff, Tziporah Teaching philosophy : theoretical reflections and practical suggestions***
-

Lanham, Md.: Rowman & Littlefield Publishers, 2004.

Cahn, Steven M. (2004). Teaching Introductory Philosophy. (ss. 1-3). Cevallos Estarellas , Pablo

(2007). Garver, Newton (2004). Introducing Philosophy. Valda delar

[Se bibliotekets söktjänst](#)

Obligatorisk

- **Kunskapsbedömning i skolan : praxis, begrepp, problem och möjligheter**
-

Stockholm: Skolverket, 2011

[Fulltext](#)

(60 s.)

[Se bibliotekets söktjänst](#)

Obligatorisk

- ***Lif, Jan Vad tycker gymnasieelever om filosofi? Resultat från en enkätundersökning***
-

Filosofiska institutionen, Göteborgs Universitet, 2007

<http://www.phil.gu.se/janlif/gymnasiet.pdf>

Obligatorisk

- ***Lindström, Gunnar; Pennlert, Lars-Åke U ndervisning i teori och praktik : en introduktion i didaktik.***
-

5. uppl.: Umeå: Fundo, cop. 2012

(ca 60 s.)

[Se bibliotekets söktjänst](#)

Obligatorisk

- ***Lundeberg, Svante Utförligt och nyanserat - en intervjustudie med gymnasielärare i filosofi om hur de uppfattar ämnesplanerna***
-

Malmö, 2015

<https://dspace.mah.se/bitstream/handle/2043/18684/Slutversion%20examensarbete%20Svante%20Lundeberg.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Obligatorisk

- *Lundgren, Ulf P.; Säljö, Roger; Liberg, Caroline* **Lärande, skola, bildning**

Fjärde utgåvan, reviderad: Stockholm: Natur & Kultur, 2017

"Att vara lärare" Liberg, Caroline (s. 351-371).

[Se bibliotekets söktjänst](#)

Obligatorisk

- *Nygren, Thomas* **Fakta, fejk, fiktion : källkritik, ämnesdidaktik, digital kompetens**

Första utgåvan: [Stockholm]: Natur & Kultur, [2019]

[Se bibliotekets söktjänst](#)

Obligatorisk

- *Schaffar, Birgit* **Filosofins didaktik : filosofiska betraktelser om att lära sig att tänka**

Stockholm: Thales, 2013

Neuman & Strandberg (2013). När kanon skorrar falskt. s. 87-102. Nyman, Thomas (2013). Begreppet

»konflikt» i filosofisk undervisning. s. 175-193. Schaffar, Birgit (2013). Får läraren ta ställning i

filosofiundervisningen? s. 153-173. Sågfors, Lena (2013). Kunskap om eller i filosofi? s. 103-119.

Wahlström, Bertel (2013). Om svårigheten att förstå vad som krävs för att begrepp ska ha någon mening. s. 207-218.

[Se bibliotekets söktjänst](#)

Obligatorisk

- **Språkanvändning, undervisning och lärande**

Skolverket, 2016

https://larportalen.skolverket.se/#/modul/1-las-skriv/Gymnasieskola/018_sprak-o-kunskapsutveckling/del_01/

(13 s.)

Obligatorisk

- **Språk i alla ämnen (del 2)**

Skolverket, 2012

<https://www.youtube.com/watch?v=vxVgVjBBV1Q&feature=youtu.be>

Obligatorisk

- *Willner, Jan* **Notiser om filosofi på gymnasiet.**

Karlshamn: Thales, 2011

Filosofisk tidskrift 2011:2

LITTERATUR

- *Bronäs, Agneta; Runebou, Niclas* **Ämnesdidaktik : en undervisningskonst**

Stockholm: Norstedt, 2010

Kap 5-6 (ca 50 s.)

[Se bibliotekets söktjänst](#)

Obligatorisk

- *Cevallos Estarellas, Pablo*» **Teaching Philosophy vs Teaching To Philosophise» Philosophy Now**

Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier, 2007

https://philosophynow.org/issues/63/Teaching_Philosophy_vs_Teaching_To_Philosophise

63:12-15

Obligatorisk

- *Englund, T* **Undervisning som meningserbjudande**

Ingår i:

Uljens, Michael **Didaktik : teori, reflektion och praktik**

Lund: Studentlitteratur, 1997

S. 120-145. 25 s.

[Se bibliotekets söktjänst](#)

Obligatorisk

- **Greppa språket : ämnesdidaktiska perspektiv på flerspråkighet**

Stockholm: Skolverket, 2011

[Fulltext](#)

Kap 1, 2, 3 och 4

[Se bibliotekets söktjänst](#)

Obligatorisk

- *Hansson, Sven Ove* **Verktyglära för filosofer**

Fjärde upplagan: Stockholm: Thales, 2015

S. 107-111

[Se bibliotekets söktjänst](#)

Obligatorisk

- ***Kasachkoff, Tziporah Teaching philosophy : theoretical reflections and practical suggestions***
-

Lanham, Md.: Rowman & Littlefield Publishers, 2004.

Cahn, Steven M. (2004). Teaching Introductory Philosophy. (ss. 1-3). Cevallos Estarellas , Pablo (2007). Garver, Newton (2004). Introducing Philosophy. Valda delar

[Se bibliotekets söktjänst](#)

Obligatorisk

- **Kunskapsbedömning i skolan : praxis, begrepp, problem och möjligheter**
-

Stockholm: Skolverket, 2011

[Fulltext](#)

(60 s.)

[Se bibliotekets söktjänst](#)

Obligatorisk

- ***Lif, Jan Vad tycker gymnasieelever om filosofi? Resultat från en enkätundersökning***
-

Filosofiska institutionen, Göteborgs Universitet, 2007

<http://www.phil.gu.se/janlif/gymnasiet.pdf>

Obligatorisk

- ***Lindström, Gunnar; Pennlert, Lars-Åke Undervisning i teori och praktik : en introduktion i didaktik.***
-

5. uppl.: Umeå: Fundo, cop. 2012

(ca 60 s.)

[Se bibliotekets söktjänst](#)

Obligatorisk

- ***Lundeberg, Svante Utförligt och nyanserat - en intervjustudie med gymnasielärare i filosofi om hur de uppfattar ämnesplanerna***
-

Malmö, 2015

<https://dspace.mah.se/bitstream/handle/2043/18684/Slutversion%20examensarbete%20Svante%20Lundeberg.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Obligatorisk

- *Lundgren, Ulf P.; Säljö, Roger; Liberg, Caroline* **Lärande, skola, bildning**

Fjärde utgåvan, reviderad: Stockholm: Natur & Kultur, 2017

"Att vara lärare" Liberg, Caroline (s. 351-371).

[Se bibliotekets söktjänst](#)

Obligatorisk

- *Löfstedt, Malin* **Religionsdidaktik : mångfald, livsfrågor och etik i skolan**

1. uppl.: Lund: Studentlitteratur, 2011

S. 113-124

[Se bibliotekets söktjänst](#)

Obligatorisk

- *Nygren, Thomas* **Fakta, fejk, fiktion : källkritik, ämnesdidaktik, digital kompetens**

Första utgåvan: [Stockholm]: Natur & Kultur, [2019]

[Se bibliotekets söktjänst](#)

Obligatorisk

- *Schaffar, Birgit* **Filosofins didaktik : filosofiska betraktelser om att lära sig att tänka**

Stockholm: Thales, 2013

Neuman & Strandberg (2013). När kanon skorrar falskt. s. 87-102. Nyman, Thomas (2013). Begreppet

»konflikt» i filosofisk undervisning. s. 175-193. Schaffar, Birgit (2013). Får läraren ta ställning i

filosofiundervisningen? s. 153-173. Sågfors, Lena (2013). Kunskap om eller i filosofi? s. 103-119.

Wahlström, Bertel (2013). Om svårigheten att förstå vad som krävs för att begrepp ska ha någon mening. s. 207-218.

[Se bibliotekets söktjänst](#)

Obligatorisk

- **Språkanvändning, undervisning och lärande**

Skolverket, 2016

https://larportalen.skolverket.se/#/modul/1-las-skriv/Gymnasieskola/018_sprak-o-kunskapsutveckling/arb/del_01/

(13 s.)

Obligatorisk

- **Språk i alla ämnen (del 2)**

Skolverket, 2012

<https://www.youtube.com/watch?v=vxVgVjBBV1Q&feature=youtu.be>

Obligatorisk

- ***Willner, Jan* Notiser om filosofi på gymnasiet.**

Karlshamn: Thales, 2011

Filosofisk tidskrift 2011:2

Obligatorisk

Filosofins historia (ämneslärarprogram)

History of Philosophy

10.5 hp Kurskod: 5FT097

Kursplan gäller från:

Ansvarig institution: Filosofiska institutionen

Ämnesgrupp (SCB): Filosofi

Betygsskala: Underkänd (U), godkänd (G), väl godkänd (VG) **Utbildningsform:** Högskoleutbildning,

2007 års studieordning **Utbildningsnivå:** Grundnivå

Krav på tidigare studier: Tidigare högskolestudier krävs

Behörighet

30 hp inom Filosofi för ämneslärare

Mål

Efter avslutad kurs förväntas studenten

- ha erhållit en förståelse av var filosofiska frågeställningar har sitt ursprung och hur dessa frågeställningar utvecklats genom tiderna.
- vara bekant med grundläggande utveckling inom den filosofiska argumentationens historia.
- behärska den historiska bakgrunden och innebörden hos några av våra centrala filosofiska begrepp och distinktioner.
- kunna redogöra för och systematiskt behandla några av de viktigaste inriktningarna inom västerländsk filosofihistoria från Sokrates och Platon fram till Kant och tysk idealism.
- känna till tolkningssvårigheter och -utmaningar som finns i att läsa filosofihistoriska texter av olika typer.
- ha börjat bekanta sig med att analysera och rekonstruera argument som givits för olika, även till synes icke- intuitiva, filosofiska positioner.
- kunna föra en kritisk diskussion av och analysera styrkor och svagheter hos de filosofiska teorier som studeras inom kursen.
- ha fått en inblick i hur antaganden inom ett filosofiskt område ofta har konsekvenser inom ett annat filosofiskt område.

Innehåll

Syftet med kursen är att introducera några av den västerländska filosofins centrala frågeställningar och teorier från Sokrates, Platon och Aristoteles till tidig modern filosofi av Descartes, Leibniz, Spinoza, Locke och Hume, och vidare till Kant och tysk idealism. Betoningen är på filosofisk frågeställning, begrepp och argument. Historiskt sammanhang studeras i den mån det har relevans för att förstå argumentens innehåll. Frågor som diskuteras kan vara av varierande typ, till exempel: Vad är substans? Vad är essentialism? Vilka typer av materialism har postulerats? Vilka filosofiska problem tycks monism/dualism leda till? Vad är det att lära sig något nytt? Hur skiljer sig sanna trosföreställningar från kunskap? Vilka motiveringar finns för skepticism? Vilka förklaringsfunktioner har begreppet 'själ'? Vad betyder 'teleologi' och vilka filosofihistoriska roller har denna idé haft? Vad är ett transcendentalt argument?

Undervisning

Undervisningen sker i form av föreläsningar och seminarier/grupparbeten.

Examination

Examinationen består av skriftlig hemtentamen.

Om särskilda skäl finns får examination göras undantag från det angivna examinationssättet och medge att en student examineras på annat sätt. Särskilda skäl kan t.ex. vara besked om särskilt pedagogiskt stöd från universitetets samordnare för studenter med funktionsnedsättning.

Övriga föreskrifter

Kursen är speciellt utformad för studenter inom ämneslärarprogrammet.

Kurslitteratur

Språkfilosofi

Philosophy of Language

6.0 hp

Kurskod: 5FT094

Inrättad:

Inrättad av: Filosofiska institutionens styrelse

Kursplan gäller från:

Ansvarig institution: Filosofiska institutionen

Ämnesgrupp (SCB): Filosofi

Huvudområde(n) och successiv fördjupning: Teoretisk filosofi: Grundnivå, har endast gymnasiala förkunskapskrav (GIN)

Betygsskala: Underkänd (U), godkänd (G), väl godkänd (VG)

Utbildningsform: Högskoleutbildning, 2007 års studieordning

Utbildningsnivå: Grundnivå

Krav på tidigare studier: Inga tidigare högskolestudier krävs

Behörighet

Grundläggande behörighet och Historia 1b/1a1+1a2, Samhällskunskap 1b/1a1+1a2 eller Historia A, Samhällskunskap A (områdesbehörighet A1/1)

Mål

Efter avslutad kurs förväntas studenterna ha erhållit en fördjupning av de frågeställningar som berör kursens tema och kunna

- använda de begrepp och distinktioner som är nödvändiga för att kritiskt granska och ta ställning till teorier och argument
- redogöra för övergripande förståelse av kursens centrala tema
- redogöra för och kunna ge en systematisk behandling av centrala nutida frågeställningar inom språkfilosofi
- ha grundläggande kunskaper om språkfilosofi
- analysera styrkor och svagheter i de teorier de studerat
- använda teoretiska verktyg för att argumentera för och emot de teorier de studerat

Innehåll

Kursen behandlar centrala ämnen och frågor om språk och dess funktioner, till exempel vad gäller betydelsen och referensen av ord och meningar. Vi tittar på centrala begrepp i språkfilosofin och använder dem i analysen av kärnteorier om språk och dess funktioner. Vidare utvecklar vi argument för och emot dessa teorier och använder dem i undersökningen av teoriernas styrkor och svagheter.

Undervisning

Undervisningen består av föreläsningar och seminarier.

Examination

Examinationen består av presentationer, inlämningsuppgifter och skriftlig hemtentamen.

Om särskilda skäl finns får examination göra undantag från det angivna examinationssättet och medge att en student examineras på annat sätt. Särskilda skäl kan t.ex. vara besked om särskilt pedagogiskt stöd från universitetets samordnare för studenter med funktionsnedsättning.

Kurslitteratur

Litteraturlista giltig från: 2019, vecka 31

Ett urval görs bland följande litteratur:

Martinich, Aloysius.; Sosa, David

The philosophy of language

6th ed. : New York : Oxford University Press, 2013 - ix, 738 pages

ISBN:9780199795154 LIBRIS-ID:17221133

Morris, Michael

An introduction to the philosophy of language

Cambridge : Cambridge University Press, 2007 - ix, 326 s.

ISBN:0-521-84215-8 LIBRIS-ID:10292429

Miller, Alexandre

Alexander Miller

Philosophy of Language

Third edition. : New York : Routledge, 2018 - xviii, 447 pages
ISBN:9780415718950 LIBRIS-ID:22459543

Lycan, William G.

Philosophy of language : a contemporary introduction

2nd ed. : New York : Routledge, cop. 2008. - x, 221 p.
ISBN:978-0-415-95752-6 LIBRIS-ID:10953184
3:e upplagan, 2019

Vetenskapsfilosofi

Philosophy of Science

6.0 hp

Kurskod: 5FT067

Inrättad:

Inrättad av: Filosofiska institutions styrelse

Kursplan gäller från:

Ansvarig institution: Filosofiska institutionen

Ämnesgrupp (SCB): Filosofi

Huvudområde(n) och successiv fördjupning: Teoretisk filosofi: Grundnivå, har endast gymnasiala förkunskapskrav (G1N)

Betygsskala: Underkänd (U), godkänd (G), väl godkänd (VG)

Utbildningsform: Högskoleutbildning, 2007 års studieordning

Utbildningsnivå: Grundnivå

Krav på tidigare studier: Inga tidigare högskolestudier krävs

Behörighet

Grundläggande behörighet och Historia 1b/1a1+1a2, Samhällskunskap 1b/1a1+1a2 eller Historia A, Samhällskunskap A (områdesbehörighet A1/1)

Mål

Efter avslutad kurs förväntas studenterna ha erhållit en fördjupning av de frågeställningar som berör kursens tema och kunna

- använda de begrepp och distinktioner som är nödvändiga för att kritiskt granska och ta ställning till ståndpunkter och argument
- redogöra för övergripande förståelse av kursens centrala tema
- redogöra för och kunna ge en systematisk behandling av centrala nutida frågeställningar inom vetenskapsteori
- ha grundläggande kunskaper om vetenskapsteori
- analysera styrkor och svagheter i de ståndpunkter de studerat
- använda teoretiska verktyg för att argumentera för och emot de ståndpunkter de studerat.

Innehåll

Kursen behandlar centrala frågor om vetenskap, till exempel vad gäller förklarings roll och beskaffenhet, realism rörande vetenskap, vad vetenskapligt berättigande är, samt frågor om orsak-verkan. Centrala begrepp i vetenskapsteorin tas upp och används i analysen av viktiga teorier om vetenskap. Dessutom utvecklas argument för och emot dessa teorier, och dessa argument används för att undersöka teoriernas styrkor och svagheter.

Undervisning

Undervisningen består av föreläsningar och seminarier.

Examination

Examinationen består av presentationer, inlämningsuppgifter och skriftlig hemtentamen.

Om särskilda skäl finns får examination göra undantag från det angivna examinationssättet och medge att en student examineras på annat sätt. Särskilda skäl kan t.ex. vara besked om särskilt pedagogiskt stöd från universitetets samordnare för studenter med funktionsnedsättning.

Kurslitteratur

Ett urval görs bland följande litteratur:

Johansson, Lars-Göran.

Philosophy of Science for Scientists

1st ed. 2016. : Cham : Springer International Publishing, 2016. - XV, 257 p. 28 illus. in color.

ISBN:978-3-319-26551-3 LIBRIS-ID:19420366

URL: <http://dx.doi.org/10.1007/978-3-319-26551-3>

Johansson, Lars-Göran

Introduktion till vetenskapsteorin

Fjärde upplagan : Stockholm : Bokförlaget Thales, [2018] - 272 sidor

ISBN:9789172351141 LIBRIS-ID:pz05f60zm66bxl3v

Rosenberg, Alexander

Philosophy of science : a contemporary introduction

3rd ed.: New York : Routledge, 2012. - xii, 308 p.

ISBN:9780415891769 LIBRIS-ID:12521088

Godfrey-Smith, Peter

Theory and reality: an introduction to the philosophy of science

Chicago, Ill.: University of Chicago Press, 2003 - 272 s.

ISBN:0-226-30062-5 LIBRIS-ID:8946170

UPPSALA
UNIVERSITET

Kursplan Ämnesdidaktiskt självständigt arbete i filosofi, ämneslärare

- 15 högskolepoäng
- Kurskod: XX
- Utbildningsnivå: Grundnivå
- Betygsskala: Underkänd (U), godkänd (G), väl godkänd (VG)
- Inrättad: 2019-XX-XX
- Inrättad av: Fakultetsnämnden för utbildningsvetenskaper
- Gäller från: XX
- Behörighet: Samtliga VFU-kurser samt ämnesstudier om 60 hp inom ramen för ämneslärarprogrammet med inriktning mot filosofi, inklusive ämnesdidaktik
- Ansvarig institution: Filosofiska institutionen

BESLUT OCH RIKTLINJER

Kursen ges inom Ämneslärarprogrammet med inriktning mot arbete i gymnasieskolan.

MÅL

Syftet med kursen är att studenten ska utveckla fördjupade teoretiska och metodologiska färdigheter i ämnesdidaktik i syfte att skriva ett självständigt arbete med ämnesdidaktisk inriktning.

Efter genomgången kurs ska de studerande kunna:

- med vetenskaplig stringens genomföra ett självständigt arbete med relevans för forskningsfältet och kommande arbetsuppgifter i läraryrket,
- formulera ett väl avgränsat problem utifrån ett ämnesdidaktiskt perspektiv,
- göra motiverade teoretiska/metodologiska val utifrån problemformuleringen,
- självständigt samla in, kritiskt granska, bearbeta och analysera material utifrån klart formulerade ämnesdidaktiska forskningsfrågor,

- författa ett vetenskaplig självständigt arbete med tydlig struktur och god språklig form samt
- kritiskt diskutera andras vetenskapliga arbeten och muntligt försvara det egna.

UNDERVISNING

Undervisningen sker i form av föreläsningar och seminarier. Det självständiga arbetet utförs enskilt under handledning.

EXAMINATION

Studenten examineras dels på det självständiga arbetets skriftliga rapport, dels vid ett avslutande seminarium genom ventilerings av det självständiga arbetet, samt genom att opponera på ett annat självständigt arbete.

LITTERATUR

Obligatorisk litteratur:

Cahn, Steven M. (2004). *Teaching Introductory Philosophy*. I Kasachkoff, T. & Kasachkoff, T. (red.) *Teaching philosophy: theoretical reflections and practical suggestions (2004)*. (ss. 1-3). Lanham, Md.: Rowman & Littlefield Publishers.

Hansson, S.O. (2015). *Verktyslära för filosofer*. (Fjärde upplagan). Stockholm: Thales. (s. 107-111)

Kasachkoff, T. & Kasachkoff, T. (red.) (2004). *Teaching philosophy: theoretical reflections and practical suggestions*. Lanham, Md.: Rowman & Littlefield Publishers. (valda delar)

Schaffar, B. (red.) (2013). *Filosofins didaktik: filosofiska betraktelser om att lära sig att tänka*. Stockholm: Thales.

Läroplaner och andra aktuella styrdokument samt valfri litteratur väljs i samråd med handledaren.

Aktuell debatt om oenighet

Recent Work on Disagreement

7.5 hp

Kurskod: 5FP055

Inrättad:

Inrättad av: Filosofiska institutionens styrelse

Kursplan gäller från:

Ansvarig institution: Filosofiska institutionen

Ämnesgrupp (SCB): Filosofi

Huvudområde(n) och successiv fördjupning: Praktisk filosofi: Grundnivå, har mindre än 60 hp kurs/er på grundnivå som förkunskapskrav (G1F)

Betygsskala: Underkänd (U), godkänd (G), väl godkänd (VG)

Utbildningsform: Högskoleutbildning, 2007 års studieordning

Utbildningsnivå: Grundnivå

Behörighet

Minst 60 hp i praktisk filosofi, eller 60hp inom Filosofi för ämneslärare

Mål

Efter genomgången kurs förväntas studenterna:

- Ha kännedom om hur oenighet definieras i filosofiska sammanhang.
- Ha kännedom om, och förståelse av, de vanligaste argumenten för att oenighet inom ett område kan motivera en skeptisk hållning gentemot de uppfattningar som förs fram inom området.
- Ha kännedom om, och förståelse av, de mer grundläggande synsätten på sanning, kunskap och epistemiskt rättfärdigande som argumenten vilar på.
- Ha kännedom om, och förståelse av, de vanligaste invändningarna mot argumenten och synsätten ifråga.
- Ha förmåga att tillämpa de resonemang och argument som kursen berör i såväl filosofiska som i icke-filosofiska sammanhang.

Innehåll

Oenighet är ett centralt begrepp i många filosofiska diskussioner. Det är utgångspunkten för ett välkänt argument mot tanken att moraliska föreställningar kan vara objektivt sanna, men liknande argument används också inom andra filosofiska områden. Att oenighet kan ha filosofiska implikationer antas ofta hänga ihop med att den ger oss ett skäl att tvivla på de av våra uppfattningar som ifrågasätts, åtminstone om våra opponenter framstår som lika välutrustade som oss när det gäller tillgång till relevant bevisning, slutledningsförmåga, och så vidare. Syftet med kursen är att diskutera argumenten för denna hållning samt de mer grundläggande synsätten på kunskap och skäl för en trosföreställning som argumenten vilar på. Vi skall därvid koncentrera oss på de tankar som förts fram i den senaste tidens intensiva filosofiska diskussioner om frågan. Under vilka omständigheter ger oenighet ett skäl att förhålla sig skeptisk till en uppfattning, och varför? Så kan man sammanfatta de frågor vi skall koncentrera oss på. Exempel kommer att hämtas inte bara från filosofiska diskussioner utan även från politiska och mer vardagliga sammanhang.

Undervisning

Undervisning består av föreläsningar och seminarier och essäskrivande.

Examination

Examinationen består av en skriftlig hemtentamen.

Om särskilda skäl finns får examination göra undantag från det angivna examinationssättet och medge att en student examineras på annat sätt. Särskilda skäl kan t.ex. vara besked om särskilt pedagogiskt stöd från universitetets samordnare för studenter med funktionsnedsättning.

Kurslitteratur

Den analytiska filosofins historia: sanning och predicering

History of Analytic Philosophy: Truth and Predication

7.5 hp

Kurskod: 5FT091

Inrättad:

Inrättad av: Filosofiska institutionens styrelse

Kursplan gäller från:

Ansvarig institution: Filosofiska institutionen

Ämnesgrupp (SCB): Filosofi

Huvudområde(n) och successiv fördjupning: Praktisk filosofi: Grundnivå, har minst 60 hp kurs/er på grundnivå som förkunskapskrav (G2F) , Teoretisk filosofi: Grundnivå, har minst 60 hp kurs/er på grundnivå som förkunskapskrav (G2F)

Betygsskala: Underkänd (U), godkänd (G), väl godkänd (VG)

Utbildningsform: Högskoleutbildning, 2007 års studieordning

Utbildningsnivå: Grundnivå

Krav på tidigare studier: Tidigare högskolestudier krävs

Behörighet

60 hp i teoretisk filosofi eller 60 hp i praktisk filosofi, eller 60hp inom Filosofi för ämneslärare.

Mål

Efter genomgången kurs förväntas studenterna:

- känna till centrala teorier om sanning och predicering som diskuteras i centrala tidiga texter inom den analytiska filosofin.
- känna till viktiga argument för och emot olika teorier om sanning och om predicering.
- ha kunskap om samt förmågan att använda de analytiska verktyg som behövs för att kunna utvärdera filosofiska argument som de som diskuteras i den här kursen
- ha förmågan att på ett klart och tydligt sätt i skrift presentera dessa teorier, argument och utvärderingar av argument.
- ha erhållit förmåga att förstå, tolka och kritisera filosofiska teorier och argument, även vad gäller frågor som går utanför vad som specifikt tas upp under den här kursen.

Innehåll

Kursen tjänar som introduktion till tidig analytisk filosofi. Kursen är fokuserad kring två frågor som var centrala i den tidiga analytisk filosofi, rörande sanning och predicering. Vad är sanning? Vad karakteriserar predicering som lingvistisk operation, och vad karakteriserar de entiteter, om några, som predikat refererar till. Fokus ligger så väl på frågorna om sanning och predicering i sig själva (vad är sanning, och vad är predicering?) och på tolkning (vad exakt var det som de teoretiker vi läser trodde, och varför trodde de vad de trodde?) Bland de filosofer vi kommer studera finns Gottlob Frege, Bertrand Russell, F. P. Ramsey och Ludwig Wittgenstein. Kursen kommer inte enbart fokusera på texter av dessa tidiga analytiska filosofer själva, utan vi kommer även läsa och studera sekundärlitteratur.

Undervisning

Föreläsningar och diskussion. Föreläsningarna kommer vara interaktiva, och studenterna förväntas delta i diskussioner.

Examination

Examinationen består i en längre uppsats (10-12 sidor) samt tre kortare skriftliga uppgifter.

Om särskilda skäl finns får examination göra undantag från det angivna examinationssättet och medge att en student examineras på annat sätt. Särskilda skäl kan t.ex. vara besked om särskilt pedagogiskt stöd från universitetets samordnare för studenter med funktionsnedsättning.

Kurslitteratur

Mentalitetens institutioner

Mind and the Institutions of Meaning

7.5 hp

Kurskod: 5FT062

Inrättad:

Inrättad av: Filosofiska institutionens styrelse

Kursplan gäller från:

Ansvarig institution: Filosofiska institutionen **Ämnesgrupp (SCB):**

Filosofi

Huvudområde(n) och successiv fördjupning: Teoretisk filosofi: Avancerad nivå, har endast kurs/er på grundnivå som förkunskapskrav (A1N)

Betygsskala: Underkänd (U), godkänd (G), väl godkänd (VG) **Utbildningsform:**

Högskoleutbildning, 2007 års studieordning **Utbildningsnivå:** Avancerad nivå

Krav på tidigare studier: Tidigare högskolestudier krävs

Behörighet

Studenter antagna till något masterprogram i humaniora eller med kandidatexamen inom humaniora, eller med 90hp i Filosofi för ämneslärare.

Mål

Målet med kursen är att erhålla en gedigen förståelse av den filosofiska positionen antropologisk holism. Efter genomgången kurs ska studenten:

- med utgångspunkt i kurslitteraturen kunna beskriva centrala teorier om mentalitet, medvetande och mening; kunna analysera olika sätt att lösa problemet med att identifiera idéer och övertygelser samt svårigheter förknippade med dessa;
- tillämpa dessa idéer på problem inom andra filosofiska områden såsom etik och epistemologi; jämföra, kontrastera och bedöma styrkor och svagheter i de olika angreppssätten.

Innehåll

Holism är en paraplyterm för ett synsätt enligt vilket ett objekt eller ett fenomen är något mer än summan av dess delar. Analys, som är central för den mänskliga fattningsförmågan, innebär emellertid ett nedbrytande av ett tankeobjekt i dess beståndsdelar i syfte att förstå det bit för bit och relationellt. I denna kurs studeras mening inte som i grunden en egenskap hos mentala representationer utan som något som uppstår i den sociala samvaro genom vardagsspråkets och handlandets praktiker. Följaktligen förutsätter begripligheten i vad en individ "tror" eller "vill" (alltså de fall då vi är benägna att använda psykologiska ord) hela den historiska och institutionella kontexten i vilken individens utsagor och handlingar är inbäddade. I kursen kommer vi att behandla frågor såsom i vilken utsträckning det är möjligt för två personer att dela samma tanke om de inte också delar samma begreppsliga ramverk. För att besvara sådana frågor kommer vi att beakta en relationell logik som förklarar den mänskliga förmågan att analysera strukturer med utgångspunkt i deras delar. Vi gör detta genom att studera idéer och undersökningar inte bara i filosofi utan också i antropologi, idéhistoria, lingvistik och samhällsteori.

Undervisning

Undervisningen sker i form av föreläsningar och seminarier.

Examination

Examinationen består i en essä (3000-5000 ord) om ett kursrelaterat tema.

Om särskilda skäl finns får examination göra undantag från det angivna examinationssättet och medge att en student examineras på annat sätt. Särskilda skäl kan t.ex. vara besked om särskilt pedagogiskt stöd från universitetets samordnare för studenter med funktionsnedsättning.

Kurslitteratur

Litteraturlista giltig från: 2018, vecka 29

Kurslitteratur

Descombes, Vincent

The Institutions of Meaning: A Defense of Anthropological Holism [Elektronisk resurs]

Harvard University Press, 2014 LIBRIS-ID:16541581

samt ett kompendium med texter som görs tillgänglig för studenterna i samband med kursstarten.

Om att skriva och filosofera

Writing and Doing Philosophy

7.5 hp

Kurskod: 5FP054

Inrättad:

Inrättad av: Filosofiska institutionens styrelse

Kursplan gäller från:

Ansvarig institution: Filosofiska institutionen

Ämnesgrupp (SCB): Filosofi

Huvudområde(n) och successiv fördjupning: Praktisk filosofi: Avancerad nivå, har endast kurs/er på grundnivå som förkunskapskrav (A1N)

Betygsskala: Underkänd (U), godkänd (G), väl godkänd (VG)

Utbildningsform: Högskoleutbildning, 2007 års studieordning

Utbildningsnivå: Avancerad nivå

Krav på tidigare studier: Tidigare högskolestudier krävs

Behörighet

Behörig till kursen är den som antagits till någon av historisk-filosofiska fakultetens magisterkurser eller masterprogram eller har kandidatexamen, eller som har tagit minst 90hp inom Filosofi för ämneslärare.

Mål

Efter genomgången kurs förväntas studenterna:

- Ha en ökad förståelse för hur empiriska påståenden, tankeexperiment och andra aspekter av en filosofisk dialektik kan användas för att försvara en filosofisk tes eller ett argument.
- Vara bekanta med att använda olika typer av filosofisk argumentation i sina texter, så som motexempel, intuitioner, och s. k. "debunking"-förklaringar.
- Ha reflekterat över skrivandets roll i att artikulera och precisera filosofiska idéer.
- Ha reflekterat över hur prosa och andra aspekter av presentationen kan påverka en läsares förståelse och tolkning av en filosofisk text.
- Ha kunskap om och erfarenhet av olika metoder för att samförfatta texter med andra.

Innehåll

Vad krävs för att skriva en bra filosofitext? Hur kan vi bli bättre på att skriva filosofi? Och hur förhåller sig filosofiskt skrivande till att faktiskt filosofera? Målsättningen för denna kurs är att adressera den här typen av frågor om filosofiskt skrivande och tänkande. Kursen kommer att inkludera både praktiska moment, såsom skrivövningar och workshops, och teoretiska delar, om bl. a. förståelsen av begrepp som ofta är centrala i filosofisk argumentation.

Undervisning

Föreläsningar, seminarier och uppsatsskrivande. Föreläsningarna kommer att vara interaktiva och studenterna förväntas delta och bidra.

Examination

Examinationen består av en skriftlig hemtentamen. Aktivt deltagande i undervisningen och goda resultat vid lösande av uppgifter beaktas vid examinationen bpå ett för den studerande gynnsamt sätt.

Om särskilda skäl finns får examination göra undantag från det angivna examinationssättet och medge att en student examineras på annat sätt. Särskilda skäl kan t.ex. vara besked om särskilt pedagogiskt stöd från universitetets samordnare för studenter med funktionsnedsättning.

Kurslitteratur

Philosophy of Law

Philosophy of Law

7.5 hp

Kurskod: 5FP049

Inrättad:

Inrättad av: Filosofiska institutionens styrelse

Kursplan gäller från:

Ansvarig institution: Filosofiska institutionen

Ämnesgrupp (SCB): Filosofi

Huvudområde(n) och successiv fördjupning: Praktisk filosofi: Grundnivå, har minst 60 hp kurs/er på grundnivå som förkunskapskrav (G2F)

Betygsskala: Underkänd (U), godkänd (G), väl godkänd (VG)

Utbildningsform: Högskoleutbildning, 2007 års studieordning

Utbildningsnivå: Grundnivå

Krav på tidigare studier: Tidigare högskolestudier krävs

Behörighet

Minst 60 hp praktisk filosofi eller juridik, eller 60hp inom Filosofi för ämneslärare

Mål

Syftet med kursen är att ge grundlig inblick i rättsfilosofi, rätts teori och allmän rättslära, samt förståelse för juridisk argumentation och metodik. Fokus ligger på att träna förmågan att kritiskt granska och bedöma fakta och resultat på grundval av olika begrepps- och teoriramar, samt erbjuda studentens verktyg som krävs för att genomföra en självständig utredning inom ämnet och presentera resultaten skriftligt.

Specifika mål:

Kunskap och förståelse

Efter genomgången kurs ska studenten:

- Känna till centrala begrepp och huvudriktningar litteraturen inom området;
- Förstå och kunna identifiera olika argumentativa traditioner i samtiden

Färdighet och förmåga

Den studerande ska efter genomgången kurs ha förvärvat avancerad förmåga och färdighet att:

- Kunna identifiera och beskriva olika egenskaper hos teorier om lag och rätt;
- Kunna presentera några olika förklarande perspektiv på lagstiftande och rättskipning;
- Kunna identifiera vissa empiriska studier inom dessa olika perspektiv

Värderingsförmåga, förhållningssätt och praktisk relevans

Den studerande ska efter genomgången kurs ha förvärvat en avancerad förmåga att:

- Ha utvecklat ett kritiskt förhållningssätt i förhållande till ett antal frågor som diskuteras i litteraturen;
- analysera perspektiv som en integrerad del i ett vetenskapligt förhållningssätt till rätten;
- Kunna urskilja och framställa grunddragen hos de oftast förekommande rätts teorierna;
- Kunna förtydliga fördelar och nackdelar med olika teorier

Innehåll

Innehåll

Kursen ger en översikt över de främsta rätts teorier och över vissa centrala begrepp i dessa. För att utveckla de intellektuella färdigheter som är väsentliga för en bedömning av godtagbara föreställningar om lag, rättigheter och rättvisa.

Undervisning

Undervisning består av föreläsningar och seminarier och essäskrivande.

Examination

Examinationen består av en skriftlig hemtentamen.

Om särskilda skäl finns får examination göra undantag från det angivna examinationssättet och medge att en student examineras på annat sätt. Särskilda skäl kan t.ex. vara besked om särskilt pedagogiskt stöd från universitetets samordnare för studenter med funktionsnedsättning.

Kurslitteratur

Wacks, Raymond

Understanding jurisprudence : an introduction to legal theory

3rd ed. : Oxford : Oxford University Press, 2012 - xviii, 335 p.

ISBN:9780199608263 LIBRIS-ID:12756114

Obligatorisk

Freeman, Michael D. A.

Lloyd's introduction to jurisprudence

8. ed. : London : Sweet & Maxwell, 2008 - xl, 1600 s.

ISBN:978-0-421-90790-4 LIBRIS-ID:11196389

Eget urval från denna antologi.

UPPSALA
UNIVERSITET

Kursplan för VFU III, filosofi, ämneslärare

School Placement III: Swedish, Upper Secondary School

- 7,5 högskolepoäng
- Kurskod: XX
- Utbildningsnivå: grundnivå
- Betygsskala: Underkänd (U), godkänd (G), väl godkänd (VG)
- Inrättad: 2019-XX-XX
- Inrättad av: Fakultetsnämnden för utbildningsvetenskaper
- Gäller från: XX
- Behörighet: VFU 1, VFU 2, Ledarskap, Specialpedagogik, Utbildningens framväxt och villkor, Lärande och utveckling samt 60 hp i filosofi
- Ansvarig institution: Filosofiska institutionen

BESLUT OCH RIKTLINJER

Kursen ges inom Ämneslärarprogrammet med inriktning mot arbete i gymnasieskolan.

MÅL

Syftet med kursen är att integrera ämneskunskaper, ämnesdidaktisk teori och praktik genom verksamhetsförlagd utbildning.

Efter avslutad kurs ska studenten kunna:

- tillämpa kunskaper i det ämne/de ämnen som utbildningen avser och ämnesdidaktik inklusive metodik i olika undervisnings- och lärandesituationer,
- visa förmåga att värdera och använda digitala verktyg i den pedagogiska verksamheten,
- självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, dokumentera och utvärdera ämnesspecifika undervisningsformer utifrån aktuella styrdokument,

- anpassa och utveckla ett ämnesinnehåll utifrån elevers olika förutsättningar och behov,
- formativt och summativt bedöma elever i förhållande till aktuella styrdokument,
- tillämpa och medvetet anpassa sitt ledarskap till olika lärmiljöer och relationer på arbetsplatsen,
- visa professionell och medveten kommunikativ förmåga med elever och kollegor samt vid behov i kontakt med vårdnadshavare samt
- initiera och föra reflekterande samtal om det egna lärandet och den egna utvecklingen inom yrket och identifiera behov av ytterligare kunskap.

UNDERVISNING

Kursen kräver obligatoriskt och aktivt deltagande i verksamhetsförlagd utbildning. en verksamhetsförlagd utbildningen genomförs i samverkan med handledaren. Undervisningen bedrivs i form av auskultationer, övningsundervisning, pedagogiskt arbete, deltagande i lärares övriga arbetsuppgifter samt undervisning vid Filosofiska institutionen.

EXAMINATION

Den studerande examineras av en av universitetet utsedd examinator.

Underlag för examination utgörs av:

- skriftliga och eventuellt muntliga bedömningsunderlag från VFU-handledare,
- studentens dokumentation och redovisning av uppgifter under kursen
- bedömningsunderlag från besökande lärarutbildare i de fall då VFU-besök genomförs.

Kursen har obligatorisk närvaro och kräver aktivt deltagande.

Student som underkänts på verksamhetsförlagd utbildning erbjuds möjlighet till ytterligare verksamhetsförlagd utbildning vid ett tillfälle. Om synnerliga skäl föreligger kan Fakultetsnämnden för utbildningsvetenskaper efter anhållan bevilja den studerande ytterligare ett tillfälle.

LITTERATURLISTA

Cahn, Steven M. (2004). Teaching Introductory Philosophy. I Kasachkoff, T. & Kasachkoff, T. (red.) *Teaching philosophy: theoretical reflections and practical suggestions (2004)*. (ss. 1-3). Lanham, Md.: Rowman & Littlefield Publishers.

Hansson, S.O. (2015). *Verktyslära för filosofer*. (Fjärde upplagan). Stockholm: Thales. (s. 107-111)

Kasachkoff, T. & Kasachkoff, T. (red.) (2004). *Teaching philosophy: theoretical reflections and practical suggestions*. Lanham, Md.: Rowman & Littlefield Publishers. (valda delar)

Schaffar, B. (red.) (2013). *Filosofins didaktik: filosofiska betraktelser om att lära sig att tänka*. Stockholm: Thales.

Läroplaner och andra aktuella styrdokument samt av lärare anvisat material tillkommer.

Självständigt arbete i filosofi

15.0 hp

Kurskod: 5FP063

Inrättad:

Inrättad av: Filosofiska institutionens styrelse

Kursplan gäller från:

Ansvarig institution: Filosofiska institutionen

Ämnesgrupp (SCB): Filosofi

Betygsskala: Underkänd (U), godkänd (G), väl godkänd (VG)

Utbildningsform: Högskoleutbildning, 2007 års studieordning

Utbildningsnivå: Grundnivå

Krav på tidigare studier: Tidigare högskolestudier krävs

Behörighet

90hp inom Filosofi för ämneslärare.

Mål

Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna självständigt behandla ett filosofiskt problem och behärska konsten att skriva vetenskapliga uppsatser.

Innehåll

att under handledning författa ett självständigt arbete som behandlar något problem inom filosofin

Undervisning

Undervisning sker i form av seminarier och handledning. Deltagande i seminarierna är obligatoriskt.

Examination

Examinationen sker dels genom författandet av en vetenskaplig uppsats, dels genom försvar på den egna uppsatsen och opposition på annan students uppsats.

Kurslitteratur

Litteraturen väljs i samråd med handledaren.

SUPPLEMENT TILL KURSPLANER

LITTERATURLISTOR (DÄR DESSA EJ INGÅR I SJÄLVA KURSPLANERNA)

Politisk filosofi

Will Kymlicka, *Modern politisk filosofi*, Nya Doxa, 2007.

Logik

Dag Prawitz, *ABC i symbolisk logik*, Thales, 2001.

Filosofins historia

Peter Adamson, *Classical Philosophy: A history of philosophy without any gaps*, Volume 1, Oxford University Press, 2014.

Sextus Empiricus, *Outlines of Scepticism* (Cambridge Texts in the History of Philosophy). 2nd edition, 2000.

Anthony Kenny, *A New History of Western Philosophy*, Clarendon, 2012.

Descartes, *Valda skrifter*, Bokförlaget Daidalos.

History of Analytic Philosophy: Truth and Predication

Aaron Preston: 2006, "Analytic Philosophy", Internet Encyclopedia of Philosophy, <http://www.iep.utm.edu/analytic/>.

Fraser MacBride, "Universals: the Contemporary Debate", in Robin Le Poidevin et al. (eds.), *Metaphysics*, 2009.

Bertrand Russell, *The Problems of Philosophy* (1912), Chapter IX, "The World of Universals"
A. D. Irvine and Harry Deutsch: 2013, "Russell's Paradox", Stanford Encyclopedia of Philosophy, <http://plato.stanford.edu/entries/russell-paradox/>.

Bertrand Russell, "Letter to Frege", in Jean van Heijenoort (ed.), *From Frege to Gödel*, Harvard University Press, 1967.

Gottlob Frege, "Letter to Russell", in Jean van Heijenoort (ed.), *From Frege to Gödel*, Harvard University Press, 1967.

Matti Eklund "Theories of Truth", in Delia Graff Fara and Gillian Russell (eds.), *Routledge Companion to the Philosophy of Language*, Routledge, 2012 .

Gottlob Frege "On Concept and Object" (1892). English translation published in *Mind* 60 (1951). Reprinted in Michael Beaney (ed.), *The Frege Reader*.

Crispin Wright, "Why Frege Does not Deserve His Grain of Salt", *Grazer Philosophische Studien* 55 (1998), pp. 239-63. Reprinted in Bob Hale and Crispin Wright, *The Reason's Proper Study* (2001).

Gottlob Frege, "The Thought" (1918-9). Reprinted in Michael Beaney (ed.), *The Frege Reader*.

Richard Kimberly Heck and Robert May, "Truth in Frege" (2018), in Michael Glanzberg (ed.), *The Oxford Handbook of Truth*, Oxford University Press.

Gottlob Frege, "On Sense and Reference" (1892). Reprinted in Michael Beaney (ed.), *The Frege Reader*.

- Joan Weiner, “Frege and the Linguistic Turn”, *Philosophical Topics* (1997).
- Richard Kimberly Heck, “Frege and Semantics”, *Grazer Philosophische Studien* (2007).
(Originally published under the name Richard G. Heck, Jr.)
- F. H. Bradley, *Appearance and Reality* (1893), chapters II, III.
- Anna-Sofia Maurin, “Bradley’s Regress”, *Philosophy Compass* 7 (2012), pp. 794-807.
- Bertrand Russell, “The Monistic Theory of Truth” (1907), in *Philosophical Essays*.
- Bertrand Russell, *The Principles of Mathematics* (1903), sections 46-55, 94-99.
- Bertrand Russell, “On the Nature of Truth and Falsehood” (1910), in *Philosophical Essays*.
- Peter Hylton, “The Nature of the Proposition and the Revolt Against Idealism”, in Richard Rorty, Jerome B. Schneewind, and Quentin Skinner (eds.), *Philosophy in History*, Cambridge University Press, Cambridge (1992).
- Stewart Candlish, “The Unity of the Proposition and Russell’s Theories of Judgment”, in Ray Monk & Anthony Palmer (eds.), *Bertrand Russell and the Origins of Analytic Philosophy* (1996).
- Frank Ramsey, “Universals” *Mind* 34 (1925), pp. 401-17.
- Fraser MacBride, “Ramsey on Universals”, in Hallvard Lillehammer and D.H. Mellor (eds.), *Ramsey’s Legacy* (2005), pp. 83-104.

Philosophical Perspectives I

- George Bealer. “A Priori Knowledge and the Scope of Philosophy.” *Philosophical Studies*, 81(2–3), 1996: 121–142.
- Thomas Kelly. “Common Sense as Evidence: Against Revisionary Ontology and Skepticism.” *Midwest Studies in Philosophy*, 32, 2008: 53–78. To read: Section i.
- William G. Lycan. “Moore Against the New Sceptics”, *Philosophical Studies*, 130(1), 2001: 35–53.
- Nat Hansen. “Contemporary Ordinary Language Philosophy,” *Philosophy Compass* 9(8): 556–569, 2014.
- Oswald Hanfling. *Philosophy and Ordinary Language: The Bent and Genius of Our Tongue*. Routledge, London and New York, 2000. To read: Chapter 5: “What is Wrong With the Paradigm Case Argument?”, excluding the section “Free will and the paradigm case argument”.
- Grover Maxwell and Herbert Feigl. “Why Ordinary Language Needs Reforming.” *The Journal of Philosophy*, 58(18), 1961, 488–498.
- Rudolf Carnap. “Empiricism, Semantics, and Ontology.” *Revue Internationale de Philosophie* 4(1), 1950, pp. 20–40. Reprinted with modifications in Rudolf Carnap: *Meaning and Necessity*. University of Chicago Press, Chicago, 1956: 205–221.
- Cheryl Misak. “The Pragmatic Maxim: How to Get Leverage on a Concept.” *The Harvard Review of Philosophy*, 17, 2010: 76–87.
- Christopher Hookway. “Pragmatism”, in: Edward N. Zalta (ed.) *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Summer 2016 Edition), url: <https://plato.stanford.edu/archives/sum2016/entries/pragmatism/>.
- Linda Martín Alcoff and Eva Feder Kittay. “Defining Feminist Philosophy.” in: Linda Martín Alcoff and Eva Feder Kittay (eds.): *The Blackwell Guide to Feminist Philosophy*. Blackwell Publishing, Malden, MA, 2007, pages 1–13.
- Sharon Crasnow. “Feminist Philosophy of Science: Values and Objectivity.” *Philosophy Compass* 8(4), 2013: 413–423.
- Geert Keil. “Naturalism,” in: Dermot Moran (ed.), *The Routledge Companion to Twentieth Century Philosophy*. Routledge, Abingdon, 2008: 254–307. To read: Introduction and pages 261–292.

David Braddon-Mitchell and Robert Nola. "Introducing the Canberra Plan." in David Braddon-Mitchell and Robert Nola (eds.), *Conceptual Analysis and Philosophical Naturalism*. MIT Press, Cambridge MA, 2009, 1–20. To read: Section 1: Introduction.

David Nolan. "Platitudes and Metaphysics." *ibid.*, 267–300. To read: Pages 267–283, paragraph 1 of §3, paragraphs 1–2 of §4, and the last paragraph of §5.

Writing and Doing Philosophy

- Robert Nozick, "The Experience Machine", excerpt from *Anarchy, State, and Utopia* (1974), New York: Basic Books, and from *The Examined Life* (1989), New York: Simon & Schuster.
- Judith Jarvis Thomson (1985), "The Trolley Problem", *The Yale Law Journal* 94, 1395-1415.
- Sharon Street (2006) "A Darwinian dilemma for realist theories of value", *Philosophical Studies* 127 (1):109-166. **Read: Section 1, pp. 121–122, pp. 125–130, pp. 134–135.**
- Erik Carlson (1998), "Mere Addition and Two Trilemmas of Population Ethics", *Economics and Philosophy* 14 (2):283. **Read: pp. 283-286, Theorem 1 in the appendix.**
- Edmund Gettier (1963), "Is Justified True Belief Knowledge?", *Analysis* 23, 121-123.
- Linda Zagzebski (1994), "The Inescapability of Gettier Problems", *Philosophical Quarterly* 44.
- Shaun Nichols & Joshua Knobe (2007), "Moral responsibility and determinism: The cognitive science of folk intuitions", *Noûs* 41 (4):663–685.
- Theron Pummer (2013), "Intuitions about large number cases", *Analysis* 73, 37–46.
- Jakob Elster (2011), "How Outlandish Can Imaginary Cases Be?", *Journal of Applied Philosophy* 28, 241–258.
- Carrie Jenkins (2008), "Romeo, René and The Reasons Why: What Explanation Is", *Proceedings of the Aristotelian Society* 108.
- Peter Singer (2005), "Ethics and Intuitions", *The Journal of Ethics* 9: 331–352.
- Folke Tersman (2008), "The reliability of moral intuitions: A challenge from neuroscience", *Australasian Journal of Philosophy*, 86, 389–405.
- Katia Vavova (2015), "Evolutionary Debunking of Moral Realism", *Philosophy Compass* 10, 104-116.
- Folke Tersman and Olle Risberg (manuscript), "From Evolutionary Theory to Moral Skepticism, via Disagreement". [This text will be distributed via e-mail and/or the Student Portal.]
- Roger White (2010), "You Just Believe that Because...", *Philosophical Perspectives* 24: 573-615.
- Walter Sinnott-Armstrong (1999), "Begging the Question", *Australasian Journal of Philosophy* 77.
- Jonathan Weisberg (2012), "The Bootstrapping Problem", *Philosophy Compass*, 7(9): 597–610.
- Folke Tersman and Olle Risberg, "From Evolutionary Theory to Moral Skepticism, via Disagreement". Manuscript. [This text will be distributed via e-mail and/or the Student Portal.]
- Tomoji Shogenji (2000), 'Self-Dependent Justification Without Circularity', *British Journal for the Philosophy of Science* 51, 287-298.
- Richard Feldman (2006), "Epistemological puzzles about disagreement". In Stephen Hetherington (ed.), *Epistemology Futures*.
- G. A. Cohen (2000), "Paradoxes of Conviction", in his *If You're an Egalitarian, How Come You're So Rich?*

Peter van Inwagen (2010) “We're Right. They're Wrong”, in In Richard Feldman & Ted A. Warfield (eds.), *Disagreement*.

Angela Mendelovici, “A Sample Philosophy Paper”, available at https://prezi.com/z4h1_fwilbxj/a-sample-philosophy-paper/

Jim Pryor, “Guidelines on Writing a Philosophy Paper”, available at <http://www.jimpryor.net/teaching/guidelines/writing.html>

Jonathan Bennett & Samuel Gorovitz (1997), “Improving Academic Writing”, *Teaching Philosophy* 20.

David Chalmers, “Guidelines for Respectful, Constructive, and Inclusive Philosophical Discussion”, available at <http://consc.net/guidelines/>

Detaljerad beskrivning av ämneskurser

FILOSOFITERMIN 1

Kritiskt tänkande (7,5hp)

I fokus för denna inledande kurs står grundläggande begrepp inom argumentationsanalys, logik och semantik. Syftet är att studenterna ska öva upp sin förmåga att tolka, förtydliga och värdera ett resonemang. Bland de teman som tas upp är argumentationsmisstag och felslut, vad som är en giltig slutledning, rationell tro och objektivitet. Förmågan att kritiskt granska argument och framställa egna hållbara resonemang kommer till stor användning i många sammanhang

Etik (7,5hp)

Kursen ger en introduktion till de viktigaste teorierna och ståndpunkterna inom normativ etik. Exempel på frågor som diskuteras: Är det enbart konsekvenserna av en handling som avgör om handlingen är moraliskt riktig eller oriktig, eller finns det handlingar som är förbjudna oavsett deras goda konsekvenser? Har människor - födda eller ofödda - en högre moralisk status än djur?

Värdeteori (7,5hp)

Kursen introducerar centrala problem kring värderingars natur. Bland annat behandlas följande frågor: Finns det objektiva värden? Vad innebär det att säga att något är bra eller dåligt, rätt eller fel? Kan man ha välgrundade uppfattningar i värdefrågor?

Politisk filosofi (7,5hp)

Kursen är en introduktion till modern politisk filosofi och ger en översikt av några centrala politisk-filosofiska och rättsfilosofiska frågor, grupperade kring begreppen rättvisa, gällande rätt och rättigheter. I fokus står bland annat frågor om den rättvisa fördelningens natur och om rättvisans förhållande till marknadsekonomin, jämlikheten och välfärden.

FILOSOFITERMIN 2

Ämnesdidaktik (7,5hp)

Se nedan för en detaljerad översikt över ämnesdidaktiken.

Filosofins klassiker (10,5hp)

Kursen ger en historisk introduktion till några av den västerländska filosofins viktigaste problem. Studenterna får grundläggande kunskap om de olika teorier, begreppssystem och argument som klassiska filosofer från Sokrates och Platon till Kant och Nietzsche introducerat och försvarat. Betoning ligger på filosofiska frågeställningar, men kursen är även allmänbildande. Kursen ger övning i att noggrant läsa och på djupet förstå olika slags (filosofiska) texter.

Språkfilosofi (6hp)

Kursen ger en probleminriktad översikt av några av de viktigaste idéerna om och infallsvinklarna till frågorna om språkets natur och funktionssätt. Den ökade betydelse dessa frågor fått inom filosofin i allmänhet under 1900-talet påvisas.

Vetenskapsfilosofi (6hp)

Kursen i vetenskapsfilosofi behandlar centrala frågor om vetenskap, till exempel vad gäller förklarings roll och beskaffenhet, realism rörande vetenskap, vad vetenskapligt berättigande är samt frågor om orsak-verkan. Centrala begrepp i vetenskapsteorin tas upp och används i analysen av viktiga teorier om vetenskap. Dessutom utvecklas argument för och emot dessa teorier, och dessa argument används för att undersöka teoriernas styrkor och svagheter.

FILOSOFITERMIN 3

Uppsats (praktisk eller teoretisk filosofi) (15hp)

Självständigt arbete, där studenten får handledning av en handledare som valts utifrån ämnesområde. Uppsatsen examineras genom en ventilerings där en annan student agerar opponenter. Alla studenter ska också opponera på en annan students uppsats. Dessutom följer uppsatsskrivande studenter ett uppsatsseminarium. Inom detta seminarium lär sig studenten mer om hantverket att skriva längre uppsatser, och får feedback på mindre avsnitt av den uppsats hen skriver på, bland annat genom att studenterna får tillfälle att diskutera och kommentera på varandras textavsnitt. Vad gäller ämnesdidaktiska självständiga arbeten så ska studenterna ha två handledare: en som framför allt ansvarar för ämneskompetens och en som främst ansvarar för ämnesdidaktisk kompetens.

Två valbara kurser (à 7,5hp vardera)

På den här nivån varierar kursutbudet från år till år. Tanken är att kurserna ska vara forskningsanknutna, därför påverkas utbudet av vilka lärare som undervisar och vad de för tillfället främst sysslar med. Bland områden som ofta täcks av kursen finns etik, filosofihistoria, kunskapsteori, metafysik och språkfilosofi. Varje termin finns det minst fyra olika kurser att välja mellan.

FILOSOFITERMIN 4 (för de studenter som läser ämnet en fjärde termin)

Upplägget är detsamma som för filosofi termin 3.

Filosofi

Filosofi är ett humanistiskt ämne som har förgreningar i alla områden av mänsklig kunskap och verksamhet, eftersom det behandlar grundläggande frågor om verklighetens natur, kunskapens möjlighet och värdenas existens. Den filosofiska aktiviteten handlar om att tänka självständigt, kritiskt och analytiskt kring dessa frågor så som de kommer till uttryck i privatliv, samhällsliv, kulturliv och vetenskap. Att formulera och klargöra filosofiska frågor samt att ta ställning till dem är syftet med den filosofiska aktiviteten.

Ämnets syfte

Undervisningen i ämnet filosofi ska syfta till att eleverna utvecklar förmåga att delta i ett ständigt pågående samtal om vad verkligheten är, om vad vi med säkerhet kan veta och om människans existens och handlande. I undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sitt tänkande i mötet med filosofi från olika tider och traditioner, vilket kan inspirera till att se tillvaron i ett vidare perspektiv, ge impulser att tänka i nya banor och utmana invanda föreställningar. Eleverna ska även få stifta bekantskap med den betydelse filosofi har haft för den kulturella, politiska och vetenskapliga utvecklingen.

Undervisningen ska ge eleverna möjlighet att utveckla förmåga att analysera och ta ställning till olika verklighetsuppfattningar samt olika kunskapsteoretiska och vetenskapsteoretiska ståndpunkter. Den ska också ge eleverna möjlighet att utveckla förmåga att analysera och ta ställning till existentiella, värdefilosofiska och aktuella samhällsfilosofiska frågor och teorier. Eleverna ska ges möjlighet att utveckla redskap för att analysera och värdera information och därmed utveckla ett kritiskt och självständigt tänkande samt förmåga till personliga ställningstaganden grundade på genomtänkta argument. Vidare ska eleverna ges möjlighet att utveckla förmåga att uppfatta språkliga nyanser och argumentera logiskt.

I undervisningen ska eleverna få arbeta med filosofiska frågor och teorier från olika tider och traditioner vilka förmedlas via olika medier. Eleverna ska ges möjlighet att tänka, diskutera och resonera analytiskt och kreativt kring dem.

Undervisningen i ämnet filosofi ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

1. Kunskaper om huvuddragen i olika verklighetsuppfattningar och olika sätt att se på kunskap.
2. Kunskaper om vetenskapsteoretiska ståndpunkter och vetenskapliga metoder.
3. Kunskaper om värdefilosofi, olika värdeteoretiska ståndpunkter och normativa etiska teorier samt deras tillämpning.
4. Kunskaper om existentiella frågor och samhällsfilosofi samt om nutida filosofiska riktningar.
5. Förmåga att identifiera filosofiska frågor samt att analysera, förklara och ta ställning till klassiska och nutida filosofiska frågor och teorier med hjälp av relevanta begrepp.

6. Kunskaper om språkfilosofi och förmåga att tydliggöra språkliga nyanser med hjälp av språkfilosofiska begrepp samt förmåga att värdera argument och att urskilja och genomföra en logisk argumentation.

Kurser i ämnet

1. Filosofi 1, 50 poäng.
2. Filosofi 2, 50 poäng, som bygger på kursen filosofi 1.

Filosofi 1, 50 poäng

Kurskod: FIOFIO01

Kursen filosofi 1 omfattar punkterna 16 under rubriken Ämnets syfte. I kursen behandlas grundläggande kunskaper i ämnet.

Centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Existens och vetande, dels grundläggande teorier som behandlar begreppet verklighet och vad som kan tänkas existera, dels grundläggande kunskapsteori utifrån begreppet kunskap, begreppet sanning och vetandets olika former.
- Grundläggande vetenskapsteori och begrepp inom vetenskapen. Jämförelse mellan forskningsmetoder och traditioner inom humaniora, samhällsvetenskap och naturvetenskap.
- Värdefilosofi, dels olika värdeteoretiska ståndpunkter och normativa etiska teorier som handlar om vad som är rätt och orätt samt vad som utmärker ett gott liv, dels samhällsfilosofi som handlar om vad som är rättvist och vad som utmärker ett gott samhälle. Exempel på teoriernas tillämpningar hämtas från privatliv, samhällsliv, kulturliv och vetenskap.
- Nutida filosofiska riktningar. Olika filosofiska förhållningssätt som präglar den aktuella diskussionen om existentiella frågor, etiken, samhället, språket, vetenskapen och verkligheten. Filosofiska aspekter på genusfrågor och frågor om hållbar utveckling.
- Språkfilosofi. Grundläggande begrepp, till exempel tolkning, precisering och definition. Teorier om språkets funktion och mening. Begreppsanalys och argumentationsanalys utifrån både språkfilosofisk och logisk förståelse av argumentationens konstruktion.

Kunskapskrav

Betyget E

Eleven redogör **översiktligt** för och diskuterar **översiktligt och med enkla argument några** frågor och teorier som gäller existens, kunskap, vetenskap, värdefilosofi, samhällsfilosofi, språkfilosofi och nutida filosofiska riktningar. Eleven gör också **enkla** jämförelser mellan olika filosofiska teorier. Dessutom använder eleven **med viss säkerhet några** relevanta filosofiska begrepp.

Eleven identifierar **med viss säkerhet** filosofiska frågor samt gör **enkla** analyser av **några** frågor och teorier som gäller existens, kunskap, vetenskap, värdefilosofi, samhällsfilosofi, språkfilosofi och nutida filosofiska riktningar. Elevens analyser leder fram till **enkla** förklaringar av dessa filosofiska frågor och teorier där **några** relevanta filosofiska begrepp används **med viss säkerhet**. Eleven tar ställning till filosofiska frågor och teorier genom att dra **enkla** slutsatser och värdera frågorna och teorierna med **enkla** omdömen.

Eleven urskiljer och förklarar **med viss säkerhet** språkliga nyanser och logisk argumentation i olika sammanhang samt underbygger egna ställningstaganden i filosofiska frågor med **enkla** argument.

Betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Betyget C

Eleven redogör **utförligt** för och diskuterar **utförligt och med välgrundade argument flera** frågor och teorier som gäller existens, kunskap, vetenskap, värdefilosofi, samhällsfilosofi, språkfilosofi och nutida filosofiska riktningar. Eleven gör också **välgrundade** jämförelser mellan olika filosofiska teorier. Dessutom använder eleven **med viss säkerhet flera** relevanta filosofiska begrepp.

Eleven identifierar **med viss säkerhet** filosofiska frågor samt gör **välgrundade** analyser av **några** frågor och teorier som gäller existens, kunskap, vetenskap, värdefilosofi, samhällsfilosofi, språkfilosofi och nutida filosofiska riktningar. **Eleven formulerar sig självständigt i förhållande till valda källor**. Elevens analyser leder fram till **välgrundade** förklaringar av dessa filosofiska frågor och teorier där **flera relevanta** filosofiska begrepp används **med viss säkerhet**. Eleven tar ställning till filosofiska frågor och teorier genom att dra **välgrundade** slutsatser och värdera frågorna och teorierna med **enkla** omdömen.

Eleven urskiljer och förklarar **med viss säkerhet** språkliga nyanser och logisk argumentation i olika sammanhang samt underbygger egna ställningstaganden i filosofiska frågor med **välgrundade** argument.

Betyget B

Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Betyget A

Eleven redogör **utförligt och nyanserat** för och diskuterar **utförligt och med välgrundade och nyanserade argument flera** frågor och teorier som gäller existens, kunskap, vetenskap, värdefilosofi, samhällsfilosofi, språkfilosofi och nutida filosofiska riktningar. Eleven gör också **välgrundade och nyanserade** jämförelser mellan olika filosofiska teorier. Dessutom använder eleven **med säkerhet flera** relevanta filosofiska begrepp.

Eleven identifierar **med säkerhet** filosofiska frågor samt gör **välgrundade och nyanserade** analyser av **flera** frågor och teorier som gäller existens, kunskap, vetenskap, värdefilosofi, samhällsfilosofi, språkfilosofi och nutida filosofiska riktningar. **Eleven formulerar sig självständigt i förhållande till valda källor.** Elevens analyser leder fram till **välgrundade och nyanserade** förklaringar av dessa filosofiska frågor och teorier där **flera** relevanta filosofiska begrepp används **med säkerhet.** **Utifrån sina analyser ställer eleven dessutom relevanta frågor och upptäcker nya relaterade frågor.** Eleven tar ställning till filosofiska frågor och teorier genom att dra **välgrundade och nyanserade** slutsatser och värdera frågorna och teorierna med **nyanserade** omdömen.

Eleven urskiljer och förklarar **med säkerhet** språkliga nyanser och logisk argumentation i olika sammanhang samt underbygger egna ställningstaganden i filosofiska frågor med **välgrundade och nyanserade** argument.

Filosofi 2, 50 poäng

Kurskod: FIOFIO02

Kursen filosofi 2 omfattar punkterna 16 under rubriken Ämnets syfte. I kursen behandlas fördjupade kunskaper i ämnet.

Centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Klassiska frågor, teorier och ställningstaganden, dels vad gäller verklighetsuppfattningar som behandlar frågor om verklighetens natur och människans existens, dels inom kunskapsteori som behandlar frågor om kunskapens ursprung, räckvidd och giltighet samt om yttervärldens existens.
- Vetenskapsteoretiska frågor och problem som berör olika filosofers och riktningars syn på vad som är god vetenskap.
- Värdefilosofisk fördjupning, dels vad gäller tillämpad normativ etik med särskild inriktning på analys, tillämpning och ställningstaganden i olika fall eller dilemman i privatliv, samhällsliv, kulturliv och vetenskap, dels inom estetiska teorier som handlar om det sköna.
- Samhällsfilosofisk fördjupning, till exempel utopiskt tänkande, med utgångspunkt i begreppen rättvisa, frihet, makt och inflytande samt filosofernas behandling av begreppen i olika tider och traditioner.

- Grundläggande redskap för logisk analys.
- Fördjupning i vald filosofisk fråga.

Kunskapskrav

Betyget E

Eleven redogör **översiktligt** för och diskuterar **översiktligt och med enkla argument några** frågor och teorier som gäller verklighet, kunskap, vetenskap, samhällsfilosofi och värdefilosofi. Eleven gör också **enkla** jämförelser mellan olika filosofiska teorier och ställningstaganden. Dessutom använder eleven **med viss säkerhet några** relevanta filosofiska begrepp.

Eleven identifierar **med viss säkerhet** filosofiska frågor samt gör **enkla** analyser av **några** frågor och teorier som gäller verklighet, kunskap, vetenskap, samhällsfilosofi och värdefilosofi. Elevens analyser leder fram till **enkla** förklaringar av dessa filosofiska frågor och teorier där **några** relevanta filosofiska begrepp används **med viss säkerhet**. Eleven tar ställning till filosofiska frågor och teorier genom att dra **enkla** slutsatser och värdera frågorna och teorierna med **enkla** omdömen.

Eleven urskiljer och förklarar **med viss säkerhet** logisk argumentation i olika sammanhang samt underbygger egna ställningstaganden i filosofiska frågor med **enkla** argument.

Betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Betyget C

Eleven redogör **utförligt** för och diskuterar **utförligt och med välgrundade argument flera** frågor och teorier som gäller verklighet, kunskap, vetenskap, samhällsfilosofi och värdefilosofi. Eleven gör också **välgrundade** jämförelser mellan olika filosofiska teorier och ställningstaganden. Dessutom använder eleven **med viss säkerhet flera** relevanta filosofiska begrepp.

Eleven identifierar **med viss säkerhet** filosofiska frågor samt gör **välgrundade** analyser av **några** frågor och teorier som gäller verklighet, kunskap, vetenskap, samhällsfilosofi och värdefilosofi. **Eleven formulerar sig självständigt i förhållande till valda källor**. Elevens analyser leder fram till **välgrundade** förklaringar av dessa filosofiska frågor och teorier där **flera** relevanta filosofiska begrepp används **med viss säkerhet**. Eleven tar ställning till filosofiska frågor och teorier genom att dra **välgrundade** slutsatser och värdera frågorna och teorierna med **enkla** omdömen.

Eleven urskiljer och förklarar **med viss säkerhet** logisk argumentation i olika sammanhang samt underbygger egna ställningstaganden i filosofiska frågor med **välgrundade** argument.

Betyget B

Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Betyget A

Eleven redogör **utförligt och nyanserat** för och diskuterar **utförligt och med välgrundade och nyanserade argument flera** frågor och teorier som gäller verklighet, kunskap, vetenskap, samhällsfilosofi och värdefilosofi. Eleven gör också **välgrundade och nyanserade** jämförelser mellan olika filosofiska teorier och ställningstaganden. Dessutom använder eleven **med säkerhet flera** relevanta filosofiska begrepp.

Eleven identifierar **med säkerhet** filosofiska frågor samt gör **välgrundade och nyanserade** analyser av **flera** frågor och teorier som gäller verklighet, kunskap, vetenskap, samhällsfilosofi och värdefilosofi. **Eleven formulerar sig självständigt i förhållande till valda källor.** Elevens analyser leder fram till **välgrundade och nyanserade** förklaringar av dessa filosofiska frågor och teorier där **flera** relevanta filosofiska begrepp används **med säkerhet. Utifrån sina analyser ställer eleven dessutom relevanta frågor och upptäcker nya relaterade frågor.** Eleven tar ställning till filosofiska frågor och teorier genom att dra **välgrundade och nyanserade** slutsatser och värdera frågorna och teorierna med **nyanserade** omdömen.

Elevens urskiljer och förklarar **med säkerhet** logisk argumentation i olika sammanhang samt underbygger egna ställningstaganden i filosofiska frågor med **välgrundade och nyanserade** argument.